

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Міністерство соціальної політики України

Державний стандарт
професійно-технічної освіти

ДСПТО 5312.ОК.74.40-2012
(позначення стандарту)

Професія: Оформлювач вітрин, приміщень та будівель

Код: 5312

Кваліфікація: Оформлювач вітрин, приміщень та будівель

Видання офіційне
Київ 2012

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Міністерство соціальної політики України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України

від 24.10.2012 № 1185

Державний стандарт
професійно-технічної освіти

ДСПТО 5312.ОК.74.40-2012
(позначення стандарту)

Професія: Оформлювач вітрин, приміщень та будівель

Код: 5312

Кваліфікація: Оформлювач вітрин, приміщень та будівель

Видання офіційне
Київ 2012

ПОДОБЖЕНО
Заступник Міністра освіти і науки,
молоді та спорту України
Бізебровський
«_____» _____ 2012 р.

ПОДОБЖЕНО
Перший заступник Міністра
освіти і науки України
М. Федорук
«_____» _____ 2012 р.

**Державний стандарт
професійно-технічної освіти**

ДСПТО 5312.ОК.74.40-2012
(позначення стандарту)

Професія: Оформлювач вітрин, приміщень та будівель

Код: 5312

Кваліфікація: Оформлювач вітрин, приміщень та будівель

©
Видання офіційне
Київ 2012

ПОГОДЖЕНО
Генеральний директор
Федерації роботодавців України

Р. В. Іллічов

« » _____ 2012 р.

ПОГОДЖЕНО
Директор департаменту з питань
розвитку трудового потенціалу та
корпоративної соціальної
відповідальності Федерації
роботодавців України

Р. А. Колишко

«17» листопада 2012 р.

*Державний стандарт
професійно-технічної освіти*

ДСПТО 5312.ОК.74.40-2012
(позначення стандарту)

Професія: Оформлювач вітрин, приміщень та будівель

Код: 5312

Кваліфікація: Оформлювач вітрин, приміщень та будівель

Видання офіційне
Київ
© 2012

Аркуш погодження
Державного стандарту професійно-технічної освіти
Професія : 5312 «Оформлювач вітрин, приміщень та будівель»

ПОГОДЖЕНО

В.о. начальника управління освіти і
науки
Хмельницької обласної державної
адміністрації

 А.М. Харчук

ПОГОДЖЕНО

Директор Науково-методичного
центру професійно-технічної
освіти та підвищення кваліфікації
ІПП у Хмельницькій області

 Л.І.Шевчук

М.П.

**Аркуш погодження
Державного стандарту професійно-технічної освіти**

Професія: Оформлювач вітрин, приміщень та будівель

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України

Міністерство соціальної політики України

ПОГОДЖЕНО

Директор департаменту професійно-технічної освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту

_____ В. Супрун
« ___ » _____ 2012 р.

ПОГОДЖЕНО

Директор департаменту ринку праці та зайнятості

_____ М.Лазебна
« ___ » _____ 2012 р.

ПОГОДЖЕНО

Директор Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України

_____ О.Удод
« ___ » _____ 2012 р.

ПОГОДЖЕНО

Начальник відділу професійного розвитку трудового потенціалу та альтернативної служби

_____ О. Вакуленко
« ___ » _____ 2012 р.

ПОГОДЖЕНО

Начальник відділення науково-методичного забезпечення змісту професійно-технічної освіти Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України

_____ В. Паржницький
« ___ » _____ 2012 р.

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Міністерство соціальної політики України

Державний стандарт
професійно-технічної освіти

ДСПТО 5312.ОК.74.40-2012
(позначення стандарту)

Професія: Оформлювач вітрин, приміщень та будівель

Код: 5312

Кваліфікація: Оформлювач вітрин, приміщень та будівель

Видання офіційне
Київ 2012

Авторський колектив:

Гаврилюк Олег Олександрович - директор Вищого професійного училища № 25 м. Хмельницького, заслужений працівник освіти України, кандидат педагогічних наук

Загіка Олена Олегівна - заступник директора з навчально-виробничої роботи Вищого професійного училища №25 м. Хмельницького

Мар'янич Тетяна Григорівна - методист Вищого професійного училища №25 м.Хмельницького;

Богущ Тетяна Степанівна – голова методичної комісії з професій художнього напрямку, викладач Вищого професійного училища №25 м.Хмельницького

Грель Наталія Володимирівна - викладач Кам'янець-Подільського професійного художнього ліцею

Гринчак Василь Ілларович - викладач Вищого професійного училища №25 м. Хмельницького

Ковальська Галина Кирилівна - викладач Хмельницького професійного ліцею

Томіленко Наталія Василівна - викладач Вищого художнього училища №19 смт. Гриців

Остапович Ольга Петрівна - майстер виробничого навчання Кам'янець-Подільського професійного художнього ліцею

Шаля Любов Анатоліївна - майстер виробничого навчання Вищого професійного училища №25 м. Хмельницького

Науковий консультант:

Корницька Лариса Анатоліївна - доцент кафедри теорії і методики професійного навчання Хмельницького національного університету, кандидат педагогічних наук

Рецензенти:

Соленцова Галина Миколаївна - завідувач відділу професійної підготовки Науково-методичного центру професійно-технічної освіти та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників у Хмельницькій області

Свентицький Анатолій Едуардович - директор ПП «Мега-Байт» м. Хмельницького

Свіжак Сніжана Анатоліївна - начальник дизайн - бюро ТОВ «Поліграфіст-2» м. Хмельницького

Літературний редактор:

Кочаток Наталія Дмитрівна - старший майстер Вищого професійного училища №25 м. Хмельницького

Технічний редактор:

Мішин Ігор Володимирович – викладач спецдисциплін Вищого професійного училища №25 м. Хмельницького

Керівники проекту:

Супрун В'ячеслав Васильович – директор департаменту професійно-технічної освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України;

Паржницький Віктор Валентинович – начальник відділення науково-методичного забезпечення змісту професійно-технічної освіти Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України;

Шевчук Людмила Іванівна – директор Науково-методичного центру професійно-технічної освіти та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників у Хмельницькій області

Шнюкова Ірина Вадимівна – науковий співробітник сектору науково-методичного забезпечення дослідно-експериментальної роботи та розробки державних стандартів професійно-технічної освіти науково-методичного відділу впровадження інноваційних технологій та забезпечення професійно-технічної освіти засобами навчання Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України

Зауваження та пропозиції щодо змісту державного стандарту з професії «Оформлювач вітрин, приміщень та будівель», замовлення на його придбання просимо надсилати за адресою:

03035, м. Києва, вул. Урицького, 36

Інститут інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Телефон: (044) 248-91-16

Начальник відділення науково-методичного забезпечення змісту професійно-технічної освіти Паржницький Віктор Валентинович

Примітка. Цей стандарт не може бути повністю чи частково відтворений, тиражований та розповсюджений без дозволу Інституту інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Загальні положення

Державний стандарт професійно-технічної освіти для підготовки (підвищення кваліфікацій) робітників з професії „Оформлювач вітрин, приміщень та будівель” розроблено відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 17 серпня 2002 р. №1135 та ст.32 Закону України „Про професійно-технічну освіту” (103/98 - ВР) і є обов’язковим для виконання усіма професійно-технічними навчальними закладами, підприємствами, установами та організаціями, що здійснюють (або забезпечують) підготовку (підвищення кваліфікації), кваліфікованих робітників, незалежно від їх підпорядкування та форми власності.

Державний стандарт професійно-технічної освіти містить:
освітньо-кваліфікаційну характеристику випускника професійно-технічного навчального закладу;

типовий навчальний план;

типові навчальні програми з навчальних предметів, виробничого навчання, передбачених типовим навчальним планом;

критерії кваліфікаційної атестації випускників;

перелік основних обов’язкових засобів навчання;

У професійно-технічних навчальних закладах першого атестаційного рівня тривалість професійного навчання складає - 1930 годин.

У професійно-технічних навчальних закладах другого та третього атестаційних рівнів тривалість первинної професійної підготовки встановлюється відповідно до рівня кваліфікації, яку набуває учень, що визначається робочим навчальним планом.

При організації перепідготовки за робітничими професіями термін професійного навчання встановлюється на основі термінів, передбачених для первинної професійної підготовки робітників з відповідної професії, при цьому навчальна програма перепідготовки може бути скорочена на 50% за рахунок вилучення раніше вивченого матеріалу за наявності у слухача документа про присвоєння робітничої професії.

У разі необхідності зазначені терміни навчання можуть бути подовжені за рахунок включення додаткового навчального матеріалу відповідно до вимог сучасного виробництва, конкретного робочого місця, замовників робітничих кадрів тощо.

Типовим навчальним планом передбачено резерв часу для вивчення предметів за потребою ринку праці („Техніка пошуку роботи”, „Ділова етика та культура спілкування” та ін.).

Освітньо-кваліфікаційні характеристики випускника складені на основі кваліфікаційної характеристики професії «Оформлювач вітрин, приміщень та будівель» (Випуск 88 «Побутове обслуговування населення» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, затвердженого наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 7 грудня 2006 р. № 458), досягнень науки і техніки, впровадження сучасних технологічних процесів, передових методів праці, врахування особливостей галузі, потреб роботодавців і містять вимоги до рівня знань, умінь та навичок. Крім основних вимог до рівня знань, умінь та навичок, до кваліфікаційних характеристик включено вимоги, передбачені п.7 «Загальних положень» Випуску 1 «Професій працівників, що є

загальними для всіх видів економічної діяльності» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, затвердженого наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 29.12.2004 р. №336.

Професійно-практична підготовка здійснюється у навчальних майстернях, лабораторіях, навчально-виробничих дільницях та безпосередньо на робочих місцях підприємств.

Професійно-технічний навчальний заклад, підприємство, установа, організація мають право, відповідно до змін у техніці, технологіях, організації праці тощо, самостійно визначати варіативний компонент змісту професійно-технічної освіти у робочих навчальних планах (до 20 відсотків у межах загального часу) та робочих навчальних програмах (до 20 відсотків навчального предмета і виробничого навчання). Зміни затверджуються згідно з діючою нормативною базою.

Навчальний час учня, слухача визначається обліковими одиницями часу, передбаченого для виконання навчальних програм професійно-технічної освіти.

Обліковими одиницями навчального часу є:

академічна година тривалістю 45 хвилин;

урок виробничого навчання, тривалість якого не перевищує 6 академічних годин;

навчальний день, тривалість якого не перевищує 8 академічних годин;

навчальний тиждень, тривалість якого не перевищує 36 академічних годин;

навчальний рік, тривалість якого не перевищує 40 навчальних тижнів.

Навчальний (робочий) час учня, слухача в період проходження виробничої та передвипускної (переддипломної) практики встановлюється залежно від режиму роботи підприємства, установи, організації згідно з законодавством.

Після завершення навчання кожний учень, слухач повинен уміти самостійно виконувати всі роботи, передбачені освітньо-кваліфікаційною характеристикою, технологічними умовами і нормами, встановленими у відповідній галузі.

До самостійного виконання робіт учні, слухачі допускаються лише після навчання і перевірки знань з охорони праці.

Кваліфікаційна пробна робота проводиться за рахунок часу, відведеного на виробничу практику. Перелік кваліфікаційних пробних робіт розробляється професійно-технічними навчальними закладами, підприємствами, установами та організаціями відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційних характеристик.

Критерії кваліфікаційної атестації випускників визначаються 12-ти бальною системою оцінювання навчальних досягнень учнів, слухачів. Присвоєння освітньо-кваліфікаційного рівня “кваліфікований робітник” відповідного розряду можливе за умови отримання учнем, слухачем не менше чотирьох балів за критеріями кваліфікаційної атестації.

Особі, яка опанувала курс професійно-технічного навчання й успішно пройшла кваліфікаційну атестацію, присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень „кваліфікований робітник” з набутої професії та видається свідоцтво про присвоєння (підвищення) робітничої кваліфікації, зразок якого затверджується Кабінетом Міністрів України.

Випускнику професійно-технічного навчального закладу другого та третього атестаційних рівнів, якому присвоєно освітньо-кваліфікаційний рівень

„кваліфікований робітник”, видається диплом, зразок якого затверджується Кабінетом Міністрів України.

Особам, які достроково випускаються з професійно-технічного навчального закладу та за результатами проміжної кваліфікаційної атестації їм присвоєна відповідна робітнича кваліфікація, видається свідоцтво про присвоєння (підвищення) робітничої кваліфікації державного зразка.

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Міністерство соціальної політики України

Державний стандарт
професійно-технічної освіти

ДСПТО 5312.ОК.74.40-2012
(позначення стандарту)

Професія: Оформлювач вітрин, приміщень та будівель

Код: 5312

Кваліфікація: Оформлювач вітрин, приміщень та будівель

Видання офіційне
Київ 2012

**Освітньо-кваліфікаційна характеристика випускника
професійно-технічного навчального закладу
(підприємства, установи та організації, що здійснюють підготовку
кваліфікованих робітників)**

1. Професія 5312 Оформлювач вітрин, приміщень та будівель

2. Кваліфікація Оформлювач вітрин, приміщень та будівель

3. Кваліфікаційні вимоги

Повинен знати: сучасні способи, методи і напрями оформлення вітрин, приміщень та будівель; види та властивості матеріалів, що застосовуються для виконання робіт; технологічне обладнання та інструмент для виконання робіт; технологію та правила виконання оформлювальних робіт; правила і норми з охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

Повинен уміти: виконувати роботи з художнього та художньо-декоративного оформлення вітрин, приміщень, будівель під керівництвом художника-оформлювача або іншого фахівця, втілюючи їх творчий задум. Відповідно до наданих ескізів чи креслень виконувати роботи з виготовлення деталей і фрагментів інтер'єру, панно, стендів, декоративних споруд тощо та встановлювати їх. Використовувати художні методи для створення необхідних ефектів під час оформлення вітрин та інших місць для виставлення товарів, рекламних засобів тощо. Здійснювати комплексне рекламне оформлення вітрин, інтер'єрів приміщень, а також рекламних плакатів, вивісок, щитів, стендів, настінних панно тощо. Виразними засобами втілювати технічні рішення для кожного типу вітрини, стилю викладення, сезону та характеру рекламування товару (послуги). Під час оформлення вітрин, інтер'єру приміщень та зовнішнього оформлення фасадів будівель поєднувати художні рішення з технічними та іншими вимогами.

4. Загальнопрофесійні вимоги

Повинен:

- а) раціонально та ефективно організовувати працю на робочому місці;
- б) додержуватись норм технологічного процесу;
- в) не допускати браку в роботі;
- г) знати й виконувати вимоги нормативних актів про охорону праці й навколишнього середовища, додержуватися норм, методів і прийомів безпечного ведення робіт;
- д) використовувати в разі необхідності засоби попередження і усунення природних і непередбачених негативних явищ (пожежі, аварії, повені тощо);
- е) знати основи інформаційних технологій.

5. Вимоги до освітнього рівня осіб, які навчатимуться в системі професійно-технічної освіти.

Повна загальна середня освіта. Без вимог до стажу роботи.

6. Сфера професійного використання випускника

Роботи, пов'язані з комплексним художнім оформленням вітрин, приміщень та будівель на підприємствах, в організаціях та установах всіх видів економічної діяльності.

7. Специфічні вимоги

7.1. Вік: після закінчення терміну навчання – не менше 18 років.

7.2. Стать: жіноча, чоловіча.

7.3. Медичні обмеження.

Типовий навчальний план

Професія: 5312 Оформлювач вітрин, приміщень та будівель

Кваліфікація: Оформлювач вітрин, приміщень та будівель

Загальний фонд навчального часу - 1930 годин

№ з/п	Навчальні предмети	Кількість годин	
		Всього	З них на лабораторно-практичні роботи
1.	Загальнопрофесійна підготовка	74	6
1.1.	Основи галузевої економіки і підприємництва	17	
1.2.	Основи правових знань	17	
1.3.	Правила дорожнього руху	8	
1.4.	Інформаційні технології	17	6
1.5.	Резерв часу	15	
2.	Професійно-теоретична підготовка	670	451
2.4.	Історія мистецтв	24	
2.1.	Креслення і перспектива	62	43
2.2.	Технологія художньо-оформлюваних робіт	127	104
2.3.	Матеріалознавство	17	8
2.5.	Живопис	86	74
2.6.	Основи композиції	53	36
2.7.	Кольорознавство	34	20
2.8.	Рисунок	124	114
2.9.	Шрифти	34	
2.10	Охорона праці	30	
2.11	Комп'ютерна графіка	79	52
3.	Професійно-практична підготовка	1116	
3.1.	Виробниче навчання	762	
3.2	Виробнича практика	354	
4.	Консультації	20	
5.	Державна кваліфікаційна атестація (або проміжна (поетапна) кваліфікаційна атестація при продовженні навчання)	50	
6.	Загальний обсяг навчального часу (без п. 4):	1910	457

Перелік кабінетів, лабораторій, майстерень для підготовки кваліфікованих робітників за професією «Оформлювач вітрин, приміщень та будівель»

1. Кабінети:

- Охорони праці та правил дорожнього руху
- Суспільно-економічних дисциплін
- Основ композиції та перспективи
- Матеріалознавства

2. Лабораторії:

- Інформаційних технологій та комп'ютерної графіки
- Живопису та рисунку
- Основ композиції та кольорознавства

3. Майстерні:

- Спецтехнологій та шрифтів

Примітка:

- для підприємств, організацій, що здійснюють професійне навчання кваліфікованих робітників:
- допускається зменшення кількості кабінетів, лабораторій за рахунок їх об'єднання;
- індивідуальне професійне навчання кваліфікованих робітників може здійснюватися при наявності обладнаного робочого місця;
- предмети «Інформаційні технології», «Правила дорожнього руху» вивчаються за згодою підприємств – замовників кадрів.

**Типова навчальна програма з предмета
«ОСНОВИ ПРАВОВИХ ЗНАНЬ»**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Всього	З них на лабораторно-практичні роботи
1.	Право - соціальна цінність, складова частина загальнолюдської культури. Поняття та ознаки правової держави	1	
2.	Конституційні основи України	5	
3.	Цивільне право і відносини, що ним регулюються	1	
4.	Господарство і право	1	
5.	Захист господарчих прав та інтересів. Розгляд господарчих спорів	2	
6.	Праця, закон і ми	2	
7.	Адміністративний проступок і адміністративна відповідальність	2	
8.	Злочин і покарання	2	
9.	Правова охорона природи. Охорона природи - невід'ємна умова економічного та соціального розвитку України	1	
Всього годин		17	

Тема 1. Право - соціальна цінність, складова частина загальнолюдської культури. Поняття та ознаки правової держави

Право у житті кожного з нас. Право - цінність - одна із засад державного і суспільного життя. Принципи права - його провідні основоположні ідеї. Морально-етична природа права. Той, хто порушує юридичні закони, порушує і закони совісті. Правомірна поведінка і правопорушення. Юридична відповідальність.

Тема 2. Конституційні основи України

Громадянин і держава. Поняття громадянства в Україні. Правове становище громадян України, їхня рівноправність.

Особисті права і свободи громадян: право кожної людини на життя, на повагу до гідності, на свободу та особисту недоторканість; недоторканість житла кожного, таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, право на захист від втручання в особисте і сімейне життя тощо.

Вибори, референдум в Україні. Здійснення волевиявлення народу через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії в Україні. Верховна Рада України (парламент). Верховна Рада - представницький орган державної влади в Україні. Її склад, структура, повноваження і порядок роботи. Президент України - глава держави. Обрання Президента України та його повноваження. Припинення повноважень Президента України.

Кабінет Міністрів України - вищий орган у системі органів виконавчої влади.

Правосуддя. Конституційний суд України. Здійснення правосуддя в Україні винятково судами. Система судів в Україні.

Місьцеве самоврядування. Поняття місцевого самоврядування в Україні, його система та повноваження.

Тема 3. Цивільне право і відносини, що ним регулюються

Поняття цивільного права України. Цивільне законодавство. Цивільні правовідносини та їх регулювання. Суб'єкти цивільних правовідносин. Юридичні особи. Об'єкти цивільних правовідносин.

Тема 4. Господарство і право

Поняття господарського права та його роль у регулюванні господарських відносин. Система господарського права. Господарське законодавство, господарські правовідносини. Суб'єкти господарського права. Правове становище господарських організацій. Правове становище підприємств і об'єднань.

Тема 5. Захист господарських прав та інтересів. Розгляд господарських спорів

Загальні положення. Органи, що вирішують господарські спори. Закони, які використовуються для розв'язання господарських спорів.

Тема 6. Праця, закон і ми

Трудовий договір. Право громадян України на працю. Загальна характеристика трудового права України. Трудовий договір. Робочий час і час відпочинку. Заробітна плата.

Тема 7. Адміністративний проступок і адміністративна відповідальність

Визначення та загальні положення адміністративного права. Поняття та організація державного управління. Роль адміністративного права у регулюванні відносин у сфері державного управління.

Тема 8. Злочин і покарання

Поняття кримінального права. Загальні положення кримінального права. Злочин та інші правопорушення.

Види покарань. Поняття індивідуалізації покарання стосовно особи відповідно до вчинку.

Тема 9. Правова охорона природи. Охорона природи - невід'ємна умова економічного та соціального розвитку України

Екологічне право та його роль у регулюванні системи "природа-людина-суспільство". Основні принципи охорони навколишнього середовища.

Відповідальність за порушення законодавства про охорону навколишнього середовища.

**Типова навчальна програма з предмета
«ОСНОВИ ГАЛУЗЕВОЇ ЕКОНОМІКИ І ПІДПРИЄМНИЦТВА»**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Всього	З них на лабораторно-практичні роботи
1.	Предмет і роль курсу «Основи галузевої економіки і підприємництва»	1	
2.	Галузева структура промисловості України	2	
3.	Науково-технічний прогрес і економічне зростання в галузі	2	
4.	Організація виробництва на підприємствах промисловості	3	
5.	Підприємство як суб'єкт господарювання	3	
6.	Кадри підприємства	2	
7.	Продуктивність праці	1	
8.	Організація і оплата праці	3	
	Всього:	17	

Тема 1. Предмет і роль курсу «Основи галузевої економіки і підприємництва»

Мета і зміст курсу «Основи галузевої економіки і підприємництва». Необхідність вивчення курсу майбутніми кваліфікованими конкурентоспроможними на ринку праці робітниками.

Тема 2. Галузева структура промисловості України

Поняття та класифікація галузей промисловості України. Галузева структура та показники, що її характеризують. Основні фактори, що впливають на формування галузевої структури промисловості України.

Тема 3. Науково-технічний прогрес економічного зростання в галузі

Науково-технічний прогрес (НТП), науково-технічна революція (НТР). НТП в промисловості. Основні напрями науково-технічної політики в галузі. Технологічна революція. Гуманізація виробництва.

Тема 4. Організація виробництва на підприємствах промисловості

Організація виробництва як форма забезпечення ефективної діяльності підприємств. Формування та структура виробничого процесу. Основні принципи організації виробничого процесу. Організаційні типи виробництва та їх характеристика.

Тема 5. Підприємство як суб'єкт господарювання

Закон України «Про підприємства». Загальна характеристика підприємств, форми власності. Розвиток і види підприємств. Функції підприємств. Організаційно-правові форми підприємств.

Тема 6. Кадри підприємства

Кадри підприємства, їх склад і структура. Класифікація персоналу підприємства. Підготовка кадрів в Україні та фактори, що впливають на зміну професійно-кваліфікаційного складу кадрів підприємства. Роль ДПТНЗ у підготовці робітничих кадрів.

Тема 7. Продуктивність праці

Поняття продуктивності праці. Показники продуктивності праці та методи її обчислення.

Тема 8. Організація і оплата праці

Організації трудової діяльності. Заробітна плата, її економічний зміст, форми і системи. Тарифна система оплати праці. Нові форми оплати праці, бригадний підряд, преміювання. Класифікаційні розряди (класи), порядок їх присвоєння.

**Типова навчальна програма з предмета
«ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ»**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Всього	З них на лабораторно-практичні роботи
1.	Інформація та інформаційні технології	2	
2.	Програмні засоби ПК. Комп'ютерні технології	4	2
3.	Мережні системи та сервіси	11	4
	Всього:	17	6

Тема 1. Інформація та інформаційні технології

Поняття про інформацію та інформаційні технології.

Тема 2. Програмне забезпечення ПК. Комп'ютерні технології

Програми створення текстових і графічних документів. Стили оформлення та подання інформації. Розробка фірмового стилю.

Мультимедійні технології.

Види і типи презентацій. Загальні відомості про засоби створення презентацій. PowerPoint.

Лабораторно-практичні роботи:

1. Створення презентацій. Тема: «Заклад, де я навчаюсь».
2. Створення презентацій. Тема: «Моя майбутня професія».

Тема 3. Мережні системи та сервіси

Основи мережних систем. Мережі на основі ПК. Локальні, корпоративні і глобальні мережі.

Загальні відомості про Internet, електронну пошту та телеконференції.

Основні мережні сервіси. Браузери.

Лабораторно-практичні роботи:

1. Пошук інформації в мережі Internet (за напрямом професії).
2. Пошук статистичної інформації в мережі Internet (за напрямом професії).
3. Створення публікації «Інновації в професії».
4. Використання електронної пошти. Реєстрація на поштовому сервері.

**Типова навчальна програма з предмета
«ПРАВИЛА ДОРОЖНЬОГО РУХУ»**

№ теми	Тема	Кількість годин	
		Всього	З них на лабораторно-практичні роботи
1.	Закон України «Про дорожній рух». Загальні положення, визначення	1	
2.	Обов'язки та права пасажирів і пішоходів	1	
3.	Вимоги до водіїв мопедів, велосипедів, осіб, які керують гужовим транспортом і погоничів тварин	1	
4.	Регулювання дорожнього руху	1	
5.	Рух транспорту та безпека пішоходів і пасажирів	1	
6.	Особливі умови руху	1	
7.	Надання першої медичної допомоги під час дорожньо-транспортних випадків	1	
8.	Відповідальність за порушення правил дорожнього руху	1	
Всього годин:		8	

Тема 1. Закон України «Про дорожній рух». Загальні положення, визначення

Правила дорожнього руху. Загальні положення. Терміни та визначення Закону України «Про дорожній рух». Правила дорожнього руху як правова основа дорожнього руху, що має створити безпечні умови для всіх його учасників.

Закон України «Про дорожній рух». Порядок навчання різних груп населення Правилам дорожнього руху.

Аналіз дорожньо – транспортних пригод у населеному пункті, області та причини їх виникнення.

Загальна структура і основні вимоги Правил дорожнього руху.

Порядок введення обмежень у дорожньому русі, відповідність обмежень, інструкцій та інших нормативних актів вимогам Правил дорожнього руху.

Терміни: пішохід, механічний транспортний засіб, мотоцикл, велосипед, причеп, напівпричеп, дорога, дозволена максимальна вага, прорізна частина, смуга руху, перехрестя, залізничний перехід, населений пункт, зупинка, стоянка, обгін, поступити дорогу, переважне право. Визначення цих термінів.

Тема 2. Обов'язки та права пасажирів і пішоходів

Порядок руху пішоходів у населених пунктах.

Особливості руху пішоходів, які переносять громіздкі предмети, осіб, які пересуваються в інвалідних колясках без двигуна, керують велосипедом, мопедом та мотоциклом, тягнуть санки, візок тощо.

Порядок руху пішоходів за межами населених пунктів. Рух пішоходів у темну пору доби та в умовах недостатньої видимості. Груповий рух людей дорогою.

Розподіл транспортних і пішохідних потоків. Тротуар. Пішохідна доріжка. Організована колона. «Знак»: «Пішохідний перехід». Груповий рух людей дорогою. Порядок переходу проїжджої частини дороги. Дії пішоходів при наближенні транспортного засобу з увімкненим проблісковим маячком і спеціальним звуковим сигналом.

Дії пішоходів, які причетні до дорожньо-транспортної пригоди. Поведінка пасажирів на зупинках маршрутного транспорту

Значення світлофорів і жестів регулювальника. Як очікувати автобус, тролейбус, трамвай, автомобіль-таксі. Посадка та висадка пасажирів під час зупинки транспорту.

Тема 3. Вимоги до водіїв мопедів, велосипедів, осіб, які керують гужовим транспортом і погоничів тварин

Віковий ценз і вимоги до велосипедистів і водіїв мопедів, гужового транспорту і погоничів тварин. Технологічний стан і обладнання транспортних засобів. Документи водія. Обов'язки водія.

Розміщення транспортних засобів на проїжджій частині дороги.

Правила користування велосипедною доріжкою. Випадки, коли рух зазначених транспортних засобів і прогін тварин забороняється. Заборони водію. Вимоги до водія велосипеда, гужового транспорту, погоничів тварин. Заборони водію велосипеда. Заборони водію гужового транспорту. Заборони погоничам тварин.

Небезпечні наслідки порушення вимог руху керуваними велосипедами, мопедами, гужовим транспортом і прогоном тварин.

Тема 4. Регулювання дорожнього руху

Дорожні знаки та їх значення в загальній системі організації дорожнього руху, їх класифікація.

Дорожня розмітка та її значення в загальній системі організації дорожнього руху, класифікація розмітки.

Дорожнє обладнання як допоміжний засіб забезпечення регулювання дорожнього руху на небезпечних ділянках трас.

Типи світлофорів. Сигнали світлофора. Сигнали, що регулюють рух світлофорів. Вертикальні світлофори. Значення світлофорів.

Сигнали регулювальника (особи, уповноважені регулювати дорожній рух): руки, що витягнуті в сторони, опущені; права рука зігнута перед грудьми; права рука витягнута вперед; рука, піднята вгору; інші сигнали регулювальника.

Перевага сигналів регулювальника над сигналами світлофора, дорожніми знаками і розміткою.

Тема 5. Рух транспорту та безпека пішоходів і пасажирів

Правосторонній рух транспорту і безпека пішоходів. Рух у декілька рядів.

Взаємна увага – умова безпеки руху.

Види і призначення попереджувальних сигналів. Правила подання світлових сигналів або рукою. Небезпечні наслідки порушення правил подавання попереджувальних сигналів.

Попереджувальні сигнали. Швидкість руху. Дистанція. Обгін. Безпека пішоходів і пасажирів.

Поняття про шлях гальмування. Фактори, що впливають на величину шляху гальмування.

Види перехресть. Порядок руху на перехрестях. Зупинка і стоянка.

Тема 6. Особливі умови руху

Перевезення пасажирів при буксируванні транспортних засобів.

Навчальна їзда. Умови, за яких дозволяється навчальна їзда на дорогах.

Рух у житловій зоні. Переваги пішоходів під час руху в житловій зоні.

Автомагістралі і автобани, їх основні ознаки.

Рух по автомагістралях і автобанах.

Основні ознаки гірських доріг і крутих спусків. Вимоги правил руху на гірських дорогах і крутих спусках.

Початок руху, маневрування. Обгін. Зупинка та стоянка. Рух по швидкісних дорогах. Рух по гірських дорогах. Рух і стоянка в темний час доби. Буксирування.

Тема 7. Надання першої медичної допомоги під час дорожньо-транспортних випадків

Визначення і термінове призначення дії фактора травмування, звільнення потерпілого із пошкодженого транспортного засобу.

Основні правила першої долікарської допомоги потерпілим. Надання першої допомоги при різних видах травм. Транспортування потерпілих при ДТП.

Тема 8. Відповідальність за порушення правил дорожнього руху

Соціально – економічні і правові наслідки ДТП і порушення ПДР. Поняття і види адміністративних порушень. Кримінальна відповідальність. Відповідальність за нанесення матеріальної та природо - екологічної шкоди.

Засоби адміністративного покарання. Дисциплінарна відповідальність. Суспільний вплив. Громадянська відповідальність.

**Типова навчальна програма з предмета
«ІСТОРІЯ МИСТЕЦТВ»**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Всього	З них на лабораторно-практичні роботи
1.	Види і жанри образотворчого мистецтва	1	
2.	Мистецтво стародавнього світу та античності	5	
3.	Мистецтво середньовіччя	2	
4.	Мистецтво Відродження	4	
5.	Образотворче мистецтво країн Західної Європи XVII – XVIII століття	6	
6.	Образотворче мистецтво країн Західної Європи XIX-XX століття	6	
Всього:		24	

Тема 1. Види і жанри образотворчого мистецтва

Значення курсу „Історія мистецтв” для культурного розвитку сучасної людини. Ознайомлення з видами та жанрами образотворчого мистецтва. Етапи розвитку мистецтва. Короткий огляд історії мистецтв від найдавніших часів до сучасності.

Тема 2. Мистецтво стародавнього світу та античності

Первісне мистецтво. Відокремлення образотворчого мистецтва від інших форм свідомості та його символізм в епоху неоліту. Мегалітична архітектура.

Стародавні стоянки на терені України часів пізнього палеоліту. Виникнення трипільської культури (4-3 тис. до н.е.). Особливості трипільської житлової архітектури. Розпис керамічних виробів, провідні мотиви орнаменту. Досягнення в галузі скульптури та ужиткового мистецтва.

Царські могили скіфів – листи у вічність (скарби з кургану Куль-Оба). Формування скіфського „звіриного стилю”. Сюжетна композиція і культове призначення золоті пекторалі з кургану Товста могила. Видатні пам’ятки сарматського ужиткового мистецтва.

Загальна характеристика стародавніх культур Індії та Китаю. Арабська цивілізація.

Мистецтво Стародавнього Єгипту.

Пантеон єгипетських богів. Утворення в мистецтві скульптури монументального стилю, роль скульптури у поховальному обряді.

Мистецтво Античної Греції.

Досягнення Крито-Мікенського мистецтва. Епоха палацової цивілізації (Кносський палац). Пантеон грецьких богів. Розвиток архітектури, заснування ордерної системи. Комплекс споруд Афінського Акрополя. Ідеал людини у

скульптурних зображеннях (творчість Фідія, Мірона, Поліклета), досягнення грецьких майстрів у галузі вазопису.

Мистецтво Стародавнього Риму.

Своєрідність суспільного та культурного життя давніх римлян. Втілення величі Риму у новій архітектурі (особливість конструкцій, грандіозність та ефектність споруд). Чотири помпейські стилі фрескового живопису.

Сім чудес Античного світу. Єгипетські піраміди, висячі сади Семіраміди, храм Артеміди в Ефесі, статуя Зевса Олімпійського, галікарнаський мавзолей, колос Родоський, маяк на о.Форос.

Тема 3. Мистецтво середньовіччя

Мистецтво Візантії. Заснування художнього стилю середньовіччя, збереження у ньому культурних традицій античності. Візантійські канони іконопису та розвиток мозаїки.

Мистецтво романського стилю. Втілення ідеї войовничості та самозахисту в архітектурі (замок-фортеця, храм-фортеця). Художня своєрідність скульптури і живопису.

Формування готичного стилю. Казковість та раціоналізм готичних споруд, втілення синтезу мистецтв (собор Нотр-Дам у Парижі, собори у Реймсі, Страсбурзі).

Поєднання у мистецтві давньоруських зодчих візантійської, романської та слов'янської традицій. Символіка храмів, втілення у мозаїках і фресках уявлень про взаємини людини і світу (Десятинна церква, Софіївський собор). Творчість Феодана Грека, Андрія Рубльова та Діонісія

Тема 4. Мистецтво Відродження

Передумови розвитку італійської художньої культури. Роль Флоренції у створенні художніх цінностей. Естетичний ідеал епохи Відродження і його втілення у мистецтві. Періодизація італійської художньої культури.

Раннє Відродження. Архітектор Філіппо Брунелеске (купол церкви Санта Марія де Флоре). Порівняльна характеристика творчості Джотто, Мазаччо, Донателло, Ботічеллі і їх внесок у розвиток мистецтва.

Високе Відродження. Природа естетичного почуття, джерела талановитості у життєвому та творчому шляху Леонардо да Вінчі.

Скульптурне мистецтво доби Відродження. Феномен Мікеланджело Буонаротті і його місце в історії світової скульптури.

Ідеї Відродження у живописних творах Рафаеля Санті.

Майстри венеціанської школи живопису: Джорджоне і Тиціан.

Тема 5. Образотворче мистецтво країн Західної Європи XVII – XVIII століття

Історичні умови становлення західноєвропейської художньої культури. Стильові течії епохи Просвітництва, переосмислення естетичних принципів.

Трагічні протиріччя людини і світу, складна атмосфера часу. Мистецтво бароко: потяг до розкоші, декоративності, контрастів, синтезу. Формування національних культур.

Мистецтво Італії.

Булонська Академія мистецтв. Провідні художні методи в різних видах образотворчого мистецтва. Лоренцо Берніні – представник італійського бароко. Традиції майстрів Відродження у творчості братів Карраче. Реалістичні образи Мікеланджело да Караваджо.

Мистецтво Франції.

Класицизм як провідний художній стиль. Розквіт палацового мистецтва (Лувр, Версаль). Роль скульпторів (Франсуа Жирардон, Ж.-Б. Пигаль) та живописців (Ніколя Пуссен, Франсуа Буше) у ствердженні особистісних якостей людини. Поняття синтезу мистецтв.

Мистецтво Іспанії.

Церковне і палацове мистецтво як особливість іспанського абсолютизму. Розквіт і значення іспанського театру. Блискучі портрети і сцени придворного життя Дієго Веласкеса. Оптичні ілюзії в архітектурі.

Мистецтво Голландії XVII століття. Перевага малих форм в живописі. Сюжетний живопис і його теми. Психологічне осмислення людської сутності у творах Рембрандта Харменс Ван Рейнда.

Мистецтво Фландрії. Урочиста святковість і життєрадісний характер фламандського бароко. Творчість Пітера Пауля Рубенса – гімн фізичній досконалості людини та красі сільської природи. Натюрморти Франса Снейдерса.

Напрямок бароко та рококо в мистецтві країн Західної Європи.

Антична простота та почуття міри в архітектурі доби класицизму (театр Ла Скала в Мілані).

Тема 6. Образотворче мистецтво країн Західної Європи XIX-XX століття

Імпресіонізм як новий етап у розвитку мистецтва живопису. Творчість Едуарда Мане, Клода Моне, Огюста Ренуара.

Постімпресіонізм і неоімпресіонізм у живописі. Творчість геніальних європейських художників Вінсента ван Гога, Поля Гогена і Поля Сезана.

Символічне значення кольору в картинах експресіоністів. Постаті Жоржа Брака та Пабло Пікассо в мистецтві кубізму.

Сюрреалізм у мистецтві живопису. А.Бретон як теоретик напрямку. Життєвий та творчий шлях Сальвадора Далі.

Реалістичний метод у мистецтві живопису Західної Європи і його яскраві представники: Жан Луї Давід, Франсіско Гойя, Ежен Делакруа. Мистецтво «Передвижників». Реалістичний напрямок у живописі XX століття: Олександр Мурашко, Микола Пимоненко, Тетяна Яблонська.

Ретроспективізм, еkleктицизм, ампір та модерн в архітектурі. „Будинок з химерами” архітектора Городецького. Споруди Антоніо Гауді та Густава Ейфеля.

Архітектура XX століття. Архітектурна школа Баухауз та її проекти. Французький архітектор Ле Корбюзьє. Стили „функціоналізм”, „модернізм”, „хай-тек” та інші. Творчість українського архітектора Олександра Архипенка.

Становлення авангарду в образотворчому мистецтві, національні особливості та шляхи розвитку (школа М.Бойчука, творчі здобутки К.Малеви́ча, Г.Нарбута).

Художні напрямки XX століття. Приклади творів скульптури, живопису. Знайомство з творчим доробком майстрів сучасності. Розвиток українського мистецтва на сучасному етапі.

**Типова навчальна програма з предмета
«КРЕСЛЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВА»**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Всього	З них на лабораторно-практичні роботи
1.	Основні елементи оформлення креслень	4	2
2.	Геометричні побудови	8	6
3.	АксонOMETричні проєкції	5	3
4.	Прямокутне проєкціювання	7	5
5.	Види перспективи	1	
6.	Лінійна перспектива	3	
7.	Перспектива точки, лінії, плоских фігур	7	5
8.	Геометричні тіла в перспективі	3	2
9.	Інтер'єр і екстер'єр у фронтальній перспективі	9	8
10.	Інтер'єр і екстер'єр в кутовій перспективі	9	8
11.	Перспектива тіні	4	3
12.	Перспектива відображення у воді	2	1
	Всього:	62	43

Тема 1. Основні елементи оформлення креслень

Креслярське приладдя та матеріали. Оформлення креслень. Типи ліній, умовні позначення, написи на кресленнях. Креслярський шрифт. Масштаби збільшення і зменшення.

Практична робота:

Креслярський шрифт.

Тема 2. Геометричні побудови

Ділення кола на рівні частини (3, 4, 5, 6, 8, 12). Спряження прямих ліній і дуг (зовнішнє і внутрішнє). Побудова еліпса, овалу, багатоцентрових кривих.

Практичні роботи:

1. Поділ кола на рівні частини.
2. Побудова еліпса.
3. Побудова овалу.
4. Спряження ліній.

Тема 3. АксонOMETричні проєкції

Методи проєкціювання. Фронтальна диметрична проєкція. Геометричні тіла у диметрії. Прямокутна ізометрична проєкція. Геометричні тіла в ізометрії.

Практичні роботи:

1. Геометричні тіла в диметрії і ізометрії.
2. Коло в диметрії.
3. Коло в ізометрії.

Тема 4. Прямокутне проєкціювання

Проекціювання точки, відрізка прямої, плоских фігур. Проекціювання геометричних тіл. Побудова третьої проєкції за двома заданими.

Практичні роботи:

1. Проекції геометричних тіл.
2. Побудова третьої проєкції за двома заданими.
3. Креслення деталі: 3 проєкції та загальний вигляд в диметрії або ізометрії.

Тема 5. Види перспективи

Історичний розвиток перспективи як науки. Види перспективи: лінійна, повітряна, колористична.

Тема 6. Лінійна перспектива

Види лінійної перспективи. Елементи та терміни. Схематична будова ока. Конус зору. Оптимальний вибір зорової відстані.

Тема 7. Перспектива точки, лінії, плоских фігур

Перспективні масштаби. Ділення перспективи відрізка. Паркет в перспективі.

Практичні роботи:

1. Паркан в перспективі.
2. Стіна з вікнами в перспективі (розміри задані).
3. Паркет в перспективі.

Тема 8. Геометричні тіла в перспективі

Побудова перспективи геометричних тіл. Перспективні побудови методом архітектора за двома проєкціями (план і фасад).

Практична робота:

Побудова перспективи геометричних тіл.

Тема 9. Інтер'єр і екстер'єр у фронтальній перспективі

Побудова інтер'єру у фронтальній перспективі. Побудова перспективи меблів (шафа, стіл, диван). Екстер'єр будинку у фронтальній перспективі.

Практичні роботи:

1. Побудова меблів у фронтальній перспективі.
2. Побудова інтер'єру кімнати з меблями у фронтальній перспективі.
3. Побудова екстер'єру багатоповерхового будинку у фронтальній перспективі.

Тема 10. Інтер'єр і екстер'єр в кутовій перспективі

Побудова інтер'єру в кутовій перспективі. Побудова кутової перспективи меблів (шафа з полицями, стіл, м'які меблі). Екстер'єр у кутовій перспективі.

Практичні роботи:

1. Побудова меблів у кутовій перспективі.
2. Побудова інтер'єру кімнати з меблями в кутовій перспективі.
3. Побудова екстер'єру будинку в кутовій перспективі.

Тема 11. Перспектива тіні

Види освітлення: природне та штучне. Власні та падаючі тіні. Перспективні побудови власних та падаючих тіней.

Практична робота:

Побудова перспективи тіні геометричних тіл.

Тема 12. Перспектива відображення у воді

Загальні положення побудови перспективи відображення у воді.

Практична робота:

Побудова одного із варіантів перспективи відображення у воді.

**Типова навчальна програма з предмета
«ТЕХНОЛОГІЯ ХУДОЖНЬО-ОФОРМЛЮВАНИХ РОБІТ»**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Всього	З них на лабораторно-практичні роботи
1.	Мистецтво, його поява та розвиток	3	
2.	Монотипія	15	12
3.	Витинанки	15	12
4.	Аплікація	15	12
5.	Техніки виконання рисунка	7	6
6.	Технології акварельного живопису	16	13
7.	Технологія гуашевого та темперного живопису	11	10
8.	Декоративні народні розписи	18	16
9.	Підготовка основ та оформлення робіт різних технік	27	23
Всього:		127	104

Тема 1. Мистецтво, його поява та розвиток

Основні поняття курсу технології художньо-оформлюваних робіт. Поняття мистецтва. Історичний розвиток мистецтва. Поділ мистецтва на види: рисунок, живопис, графіка, скульптура, декоративне мистецтво.

Тема 2. Монотипія

Ознайомлення з технологією монотипії. Виконання монотипії акварельними, гуашевими фарбами. Виконання монотипії олійними та типографічними фарбами.

Практичні роботи:

1. Виконання монотипії акварельними фарбами.
2. Виконання монотипії гуашевими фарбами.

Тема 3. Витинанки

Історичні відомості про виникнення техніки. Матеріали та інструменти для виконання витинанок. Види витинанок. Технологія виконання витинанок. Технологія виконання трафарету витинанок.

Практичні роботи:

1. Технологія виконання витинанок.
2. Виконання трафарету витинанок.

Тема 4. Аплікація

Історичні відомості про аплікацію. Інструменти та матеріали. Види аплікації. Техніки виконання аплікації із різних матеріалів: папір, шкіра, тканина, нитки, солома. Площинна та об'ємно-просторова аплікація.

Практична робота:

Виконання аплікацій із різних матеріалів.

Тема 5. Техніки виконання рисунка

Матеріали для рисунка. Підготовка основи. Захист від зовнішнього впливу. Види паперу, типи олівців. Показ робіт у різних техніках. Реквізит для рисунку (мольберт, гіпси, предмети для натюрморту). Тональне виявлення об'єму різними техніками.

Практична робота:

Різні техніки виконання рисунка.

Тема 6. Технологія акварельного живопису

Види живопису, жанри, типи акварельного живопису. Інструменти та матеріали для акварелі. Техніки по-сухому, а-ля пріма, по-сирому.

Практична робота:

Виконання акварельного живопису.

Тема 7. Технологія гуашевого та темперного живопису

Особливості роботи гуашевими та темперними фарбами. Зміна кольору при висиханні. Властивості і назви кольорів гуаші і темпері. Монументальний живопис гуашшю та темперою.

Практичні роботи:

1. Виконання гуашевого живопису.
2. Виконання темперного живопису.

Тема 8. Декоративні народні розписи

Відомості про походження розпису. Характеристика петриківського і київського розписів. Характеристика опішнянського, гуцульського і яворівського розписів. Ознайомлення з технологією опішнянського, гуцульського і яворівського розпису.

Практичні роботи:

1. Виконання петриківського розпису.
2. Виконання київського розпису.

Тема 9. Підготовка основ та оформлення робіт різних технік

Підготовка основ та оформлення робіт. Технологія зберігання творів мистецтва різних технік. Виготовлення та нанесення ґрунту під олійні роботи. Технологія підготовки стіни під розпис. Оформлення графічних та живописних робіт. Виготовлення паспарту.

Практичні роботи:

1. Технологія підготовки стін під розпис.
2. Оформлення графічних та живописних робіт.

**Типова навчальна програма з предмета
«МАТЕРІАЛОЗНАВСТВО»**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Всього	З них на лабораторно-практичні роботи
1.	Матеріали для образотворчого мистецтва	8	4
2.	Фарби, пігменти, порошкоподібні матеріали	3	1
3.	Водні та неводні зв'язуючі речовини	3	1
4.	Матеріали для натягування полотна, приготування ґрунту для стіни (левкас)	3	2
	Всього:	17	8

Тема 1. Матеріали, які використовуються в образотворчому мистецтві

Використання природних ресурсів для художньо-декоративного оформлення. Матеріали, які застосовуються в декоруванні. Призначення матеріалів, їхній вплив, зовнішній вигляд.

Види образотворчого мистецтва. Матеріали для графічних робіт. Історія розвитку графічних засобів. Технологія виробництва й характерні властивості різних матеріалів для малюнка (вугілля, олівець, туш, соус, сангіна, пастель, фломастери й ін.). Матеріали для підготовки основи під малюнком і її захист від зовнішніх впливів. Матеріали для живопису. Пігменти для виготовлення художніх фарб, основні вимоги до їхньої якості. Технологія виробництва й складові компонента художніх фарб. Характерні риси різних видів фарб (акварель, гуаш, темпера, олійні).

Основи для живописних робіт. Підготовка основи для роботи водними, олійними фарбами (дерево, картон, полотно). Матеріали для захисту живописних робіт від зовнішніх впливів.

Матеріали для вітражів. Види скла для вітражних робіт: прозорі й кольорові, пресовані (смальта й канторель); гладке, фактурне, рельєфне, їхнє застосування.

Склозамінювачі (прозорі пластмаси, целулоїд й ін.). Технологія підготовки матеріалів для виконання робіт.

Практичні роботи:

1. Виконання рисунка вугіллям.
2. Виконання рисунка сангіною.
3. Виконання рисунка соусом.
4. Виконання рисунка пастеллю.

Тема 2. Фарби, пігменти й порошкоподібні матеріали

Загальні відомості про фарби й пігменти. Натуральні й штучні пігменти, їхня стійкість. Види фарб і пігментів за колірними групами та їхні властивості.

Види й застосування готових фарб у декоративно-оформлювальних роботах. Фарбуючі властивості пігментів і фарб. Застосування водяних, олійних, емалевих й інших фарб у вітражних роботах.

Металеві пігменти - алюмінієві й бронзові порошки.

Порошкоподібні матеріали й наповнювачі, які використовуються в оформленні й вітражних роботах: цемент, гіпс, вапно, крейда; їхні властивості, правила приготування, застосування й зберігання.

Практична робота:

Визначення назв пігментів і фарб за зовнішніми ознаками.

Тема 3. Водні й неводні зв'язуючі речовини

Органічні зв'язуючі матеріали. Клеї тварини: кістковий, мездровий і казеїновий; їхні властивості й застосування. Клеї рослинні, борошняні й крохмальні; їхнє застосування й способи приготування. Клеї штучні. Клей синтетичний (полівінілацетатний).

Рідке скло, його властивості. Зв'язуючі для неводних барвистих сумішей. Висихаючі рослинні олії: лляні, конопляно-перлові, тунгові.

Напіввисихаючі олії: соняшникова й соєва. Невисихаючі олії: бавовняна, касторова, мінеральні олії. Оліфи, їхнє призначення й приготування. Натуральні, напівнатуральні й штучні оліфи. Розчинники й розріджувачі, одержувані з деревини (скипидар, ацетон, метилетилкетон) і переробки нафти (бензин, уайт-спірит, гас, легроїн), їхнє застосування. Смоли природні: шелак, копали, м'які, тверді, їхні різновиди; янтар, каніфоль, дамара і їхнє застосування.

Лаки. Види лаків, їхні кольори. Застосування лаків в оформлюванні й вітражних роботах. Лаки з леткими розчинниками (скипидарні, спиртові). Олійні лаки й нітролаки; їхні склади, застосування, правила догляду за ними й зберігання.

Практична робота:

Визначення видів і якості водних зв'язуючих за зовнішніми ознаками.

Тема 4. Матеріали для натягування полотна, приготування ґрунту для стіни (левкас)

Ґрунтовки для художньо-оформлювальних робіт. Клейові (крейдові) і олійні ґрунти. Вивчення рецептів ґрунтів для картону, полотна й стін, їх технічна характеристика

Сикативи, їхній склад і галузь застосування. Мило господарське, кальцинована сода. Шліфувальні й полірувальні матеріали. Різновид і галузь застосування пемзи, наждакового паперу.

Практичні роботи:

1. Натягування полотна на підрамник.
2. Готування ґрунту для стіни (левкасу).

**Типова навчальна програма з предмета
«ЖИВОПИС»**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Всього	З них на лабораторно-практичні роботи
1.	Основи живопису. Матеріали та техніка живопису	3	1
2.	Тональні градації кольору	9	8
3.	Сприйняття і передача кольору	2	
4.	Багатство і складність кольору в природі та мистецтві	6	4
5.	Кольори теплі і холодні	9	8
6.	Змішування кольорів	15	14
7.	Передача засобами акварелі різних за фактурою тканин і предметів	10	10
8.	Колір і тон	18	16
9.	Просторові властивості зміни кольорового тону	14	13
	Всього:	86	74

Тема 1. Основи живопису. Матеріали та техніка живопису

Живопис як вид мистецтва. Характеристика основ живопису.

Матеріали та техніка живопису. Кольорове коло. Контраст по кольору. Кольори теплі і холодні.

Практична робота:

Виконання простого натюрморту.

Тема 2. Тональні градації кольору

Кольори ахроматичні. Контраст світла і тіні. Градації світлотіні.

Практична робота:

Натюрморт в стилі „Гризайль“.

Тема 3. Сприйняття і передача кольору

Основні характеристики сприйняття та передачі кольору в мистецтві.

Тема 4. Багатство і складність кольору в природі і мистецтві

Натюрморт з предметів побуту, побудований на простих кольорах.

Практична робота:

Виконання натюрморту з предметів побуту.

Тема 5. Кольори теплі і холодні

Натюрморт, складений з чітких по формі предметів та підібраних у холодній гамі.

Практична робота:

Виконання натюрморту в теплій кольоровій гамі.

Тема 6. Змішування кольорів

Натюрморт, складений з предметів близьких за кольором, різних за тональністю.

Практична робота:

Виконання натюрморту різного за тональністю.

Тема 7. Передача засобами акварелі різних за фактурою тканин і предметів

Натюрморт зі складними по кольору драперіями і різними по фактурі предметами.

Практична робота:

Натюрморт з різними по фактурі складними драперіями з введенням гіпсової форми.

Тема 8. Колір і тон

Просторові властивості зміни кольорового тону. Начерки і етюди природи. Начерки і етюди квітів. Загальний тон та освітленість. Світлові та тонові контрасти. Зміна кольору і тональності в залежності від віддаленості. Зміст кольорів. Локальний колір в різноманітних матеріалах. Можливості контрасту тепла і холоду.

Практичні роботи:

1. Натюрморт „Золота осінь”. Натюрморт, складений на основі контрасту пропорцій кольорів.
2. Етюди металевих, скляних, керамічних предметів, виробів із соломи, м'яких іграшок.
3. Натюрморт, складений на контрасті теплих і холодних кольорів.
4. Натюрморт, складений на контрасті фактур поверхонь теплих і холодних кольорів.

Тема 9. Просторові властивості кольору

Розвиток навичок написання об'єму та простору засобами живопису. Методи роботи з олійними фарбами. Вплив світла на локальний колір. Зміна кольору і тональності в залежності від віддаленості.

Практичні роботи:

1. Багатоплановий натюрморт із кількох предметів з творчим просторовим фоном.
2. Натюрморт, складений з предметів різних фактур.
3. Ускладнений натюрморт з кількома предметами та з рослинними елементами, побудований на нюансах і контрастах.
4. Осінній пейзаж, виконаний олійними фарбами.
5. Натюрморт з введенням гіпсової голови та рослинних елементів.

**Типова навчальна програма з предмета
«КОЛЬОРОЗНАВСТВО»**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Всього	З них на лабораторно-практичні роботи
1.	Основи кольорознавства	2	
2.	Світло й колір	2	
3.	Основні характеристики кольору	7	4
4.	Сім типів колірних контрастів	12	6
5.	Кольорова куля	4	4
6.	Гармонійне поєднання кольорів	7	6
Всього:		34	20

Тема 1. Основи кольорознавства

Людина і колірне середовище. Фізика кольору. Ознайомлення з фізичними шляхами утворення кольору, фізичною основою доповнюючих кольорів. Суб'єктивне відношення до кольору. Використання кольору в художніх творах різних жанрів. Тональні градації кольору. Ахроматична шкала.

Тема 2. Світло й колір

Функціональне призначення світла і кольору. Природне й штучне освітлення. Вплив світла на колір. Роль штучного й природного освітлення в оформлювальному та вітражному мистецтві. Декоративні можливості кольору за допомогою джерел освітлення. Вирішення завдань у художньо-оформлювальних роботах за допомогою світла й кольору.

Тема 3. Основні характеристики кольору

Кольори теплі й холодні. Просторові властивості кольору. Колірний тон, насиченість і світлота. Колірне конструювання. Дванадцятиступеневе кольорове коло. Вплив тону на передачу простору.

Практичні роботи:

1. Виконання 12-ступеневого кольорового кола разом з ахроматичною шкалою.
2. Композиція у холодній колірній гамі.
3. Композиція в теплій колірній гамі.

Тема 4. Сім типів колірних контрастів

Контраст по кольору. Контраст світлого і темного. Контраст холодного і теплого. Контраст доповнюючих кольорів. Контраст за насиченістю. Симультанний контраст та контраст по площині кольорових плям.

Практичні роботи:

1. Умовно-абстрактна композиція на основі контрасту по кольору.
2. Виконання безсюжетної композиції на контраст світлого і темного.

3. Виконання умовно-абстрактної композиції на контраст холодного і теплого.

4. Виконання умовно-абстрактної композиції на основі контрасту доповнюючих кольорів.

5. Виконання умовно-абстрактної композиції на контраст за насиченістю.

6. Виконання вправ на симультанний контраст та контраст по площині кольорових плям.

Тема 5. Кольорова куля

Основи побудови 12-променевої кольорової зірки.

Практична робота:

Виконання 12-променевої кольорової зірки.

Тема 6. Гармонійне поєднання кольорів

Колірна гармонія. Колірні співзвуччя. Просторовий та психологічний вплив кольору. Ознайомлення з оцінкою враження глибини кольору та психологічного впливу кольору на людину. Конструктивні схеми кольорової гармонії. Підсумкова композиція на кольорову гармонію.

Практичні роботи:

1. Виконання абстрактної композиції на співзвуччя трьох кольорів.

2. Виконання підсумкової абстрактної композиції на колірну гармонію „четвірки” з урахуванням просторових властивостей кольору.

**Типова навчальна програма з предмета
«ОСНОВИ КОМПОЗИЦІЇ»**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Всього	З них на лабораторно-практичні роботи
1.	Закони творення композиції	2	
2.	Основні категорії композиції	3	2
3.	Ритм	6	4
4.	Рівновага. Пошук рівноваги	3	2
5.	Динаміка	4	3
6.	Статика	4	3
7.	Симетрія та асиметрія	5	4
8.	Акцент	3	2
9.	Контраст та нюанс	5	4
10.	Стилізація в композиції	6	4
11.	Орнамент. Творення орнаменту за мотивами	7	5
12.	Основні принципи композиційно-художнього формоутворення. Комбінаторика в художньому конструюванні	5	3
Всього:		53	36

Тема 1. Закони творення композиції

Поняття про композицію та її складові частини: гармонійність, співрозмірність, цілісність форми. Структура, тектоніка в композиції. Психофізична дія форм, ліній, кольору. Види композиції: замкнута, відкрита, стрічкова, фризова, рапортна. Типи композицій: площинна, об'ємно-площинна, просторова, комбінована.

Тема 2. Основні категорії композиції

Основні прийоми та засоби творення композиції. Засоби досягнення цілісності композиції, поняття єдності. Поняття про композиційний центр. Поняття масштабу та пропорцій. Правило "Золотого перетину". Художні засоби побудови композиції. Графіка: крапка, лінія, пляма. Колір. Пластика: лінійно-пластична форма, площинна форма, об'ємна форма, просторова форма.

Практичні роботи:

1. Виконання зразків графічного заповнення площини з виявленням виразного характеру різних форм точково-лінійної графіки.

2. Виконання зразків графічного заповнення площини з виявленням виразного характеру різних форм точково-лінійної графіки з формами тонової графіки.

Тема 3. Ритм

Ритм - основа композиційної будови. Ритмічне чергування елементів композиції.

Практичні роботи:

1. Виконання композиції із ліній з використанням метру та ритму.
2. Композиційна побудова ритму за допомогою крапки, лінії та їх сполучань.
3. Виконання композиції на трансформацію природної форми в стилізовану, як основу ритмічного ряду та ритмічної сітки.

Тема 4. Рівновага. Пошук рівноваги

Рівновага в композиції. Баланс елементів форми. Співвідношення кольору і маси. Пошук рівноваги.

Практична робота:

Виконання аплікативної композиції на пошук рівноваги.

Тема 5. Динаміка

Зорове сприйняття руху. Прийоми передачі руху в композиції. Рух до центру.

Практична робота:

Виконання практичної роботи з використанням закономірностей динаміки.

Тема 6. Статика

Стан спокою, рівновага форми, стійкість в композиції. Схеми статичного врівноваження.

Практична робота:

Виконання практичної роботи з використанням закономірностей статичності.

Тема 7. Симетрія та асиметрія

Принципи організації композиції відносно площини, осі або центру. Основні властивості симетричних і асиметричних композицій, область їх застосування. Види симетрії: дзеркальна, осьова, центрова (гвинтова).

Практична робота:

Виконання практичних робіт симетричних і асиметричних композицій.

Тема 8. Акцент

Акцент, як засіб привернення уваги до головного в композиції.

Практична робота:

Виконання вправ на виділення акценту в композиції за допомогою різноманітних засобів.

Тема 9. Контраст та нюанс

Три типи контрасту: великий, середній, малий. Властивості контрасту: збільшувати, зменшувати, привертати, скеровувати, створювати різноманітні настрої.

Практичні роботи:

1. Виконання композиції з використанням контрастних співвідношень.
2. Виконання композиції з використанням нюансних співвідношень.

Тема 10. Стилiзацiя в композицiї

Пластичне перетворення мотивiв рослинного i тваринного свiту в декоративний образ. Спрощення зображення з урахуванням рацiонального використання технологiчних властивостей матерiалу. Тематична композицiя.

Практичнi роботи:

1. Виконання стилiзацiї рослинних елементiв.
2. Виконання стилiзацiї елементiв тваринного свiту.

Тема 11. Орнамент. Творення орнаменту за мотивами

Принципи створення орнаментiв. Iсторiя виникнення та розвитку орнаменту. Орнаментальне мистецтво України. Види орнаментiв. Раппорт. Схеми побудови. Основнi види орнаменту. Структура побудови вiдкритого i замкнутого орнаменту. Творення орнаменту за мотивами: геометричний, рослинний, анімалiстичний, комбiнований.

Практичнi роботи:

1. Практичне виконання орнаменту за геометричними мотивами.
2. Практичне виконання орнаменту за рослинними мотивами.
3. Практичне виконання комбiнованого орнаменту.

Тема 12. Основнi принципи композицiйно-художнього формоутворення. Комбiнаторика в художньому конструюванні

Характеристика ознак просторової форми. Рацiональнiсть. Тектонiчнiсть. Структурнiсть. Гнучкiсть. Органiчнiсть. Образнiсть. Цiлiснiсть. Комбiнаторнi принципи формальної композицiї. Загальнi вiдомостi. Естетична роль декоративного комбiнаторного елементу в iнтер'єрi та екстер'єрi.

Практичнi роботи:

1. Пошук декоративного комбiнаторного елементу на основi геометричних фiгур.
2. Пошук комбiнаторного декоративного елементу на основi природного аналога.

**Типова навчальна програма з предмета
«РИСУНОК»**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Всього	З них на лабораторно-практичні роботи
1.	Рисунок – основа образотворчого мистецтва	2	-
2.	Зображення предметів плоскої форми	5	4
3.	Тонове зображення геометричних гіпсових тіл	15	14
4.	Натюрморт з трьох простих геометричних фігур	18	17
5.	Тонове зображення гіпсового орнаменту	17	16
6.	Виконання начерків побутових предметів	6	5
7.	Натюрморт з побутових предметів на основі простих геометричних форм	18	17
8.	Натюрморт з побутових речей різної світлоти	18	17
9.	Перспектива інтер'єру (кутова та фронтальна)	15	14
10.	Перспектива екстер'єру	10	9
	Всього годин:	124	113

Тема 1. Рисунок – основа образотворчого мистецтва.

Загальні відомості про рисунок, його мета і завдання. Матеріали для рисунка: види паперу, типи олівців, вугілля, соус тощо. Показ зразків робіт, виконаних різними матеріалами. Організація робочого місця. Обладнання та реквізит для рисунка.

Бачення та сприймання предметів. Розвиток окоміру. Поняття про розміщення рисунка на листі, вибір розмірів зображення. Техніка малювання. Поняття про лінію, штрих, тон, світлотінь. Розвиток навиків під час роботи олівцем. Виконання вправ. Пробний малюнок.

Аналіз виконаних вправ.

Тема 2. Зображення предметів плоскої форми

Поняття про характер форми в силуеті. Композиційне розташування елементів у форматі. Поняття про рівновагу. Зорові "вагові" співвідношення елементів у площині формату. Зображення листків дерев.

Лабораторно-практична робота:

Конструктивний рисунок листків дерев та їх світлотіньове моделювання.

Тема 3. Тонове зображення геометричних гіпсових тіл

Поняття про предметну та картинну площини. Композиційне розміщення геометричних гіпсових тіл у площині формату. Уточнення розмірів фігур відносно формату. Побудова гіпсових предметів із урахуванням положення предметної площини відносно лінії горизонту.

Закономірності світлотіні; поняття про тон, тональний масштаб, світлотіньові співвідношення; принципи тонального рішення рисунку.

Лабораторно-практичні роботи:

1. Виконання конструктивного й тонального рисунка куба чи паралелепіпеда.
2. Виконання конструктивного й тонального рисунка циліндра.
3. Виконання конструктивного й тонального рисунка піраміди.
4. Виконання конструктивного й тонального рисунка кулі.

Тема 4. Натюрморт з трьох простих геометричних фігур

Розвиток вміння цілісно бачити групу зображуваних предметів. Уточнення взаєморозміщення предметів. Плановість. Особливості конструктивної побудови фігур, виявлення структури об'ємів. Знаходження лінії горизонту, точки сходу. Світлотіньове вирішення натюрморту.

Лабораторно-практична робота:

Рисунок натюрморту, складеного з кількох гіпсових геометричних тіл (кубу, кулі, паралелепіпеда, конусу тощо)

Тема 5. Тонове зображення гіпсового орнаменту

Методи побудови складної гіпсової форми. Лінійно-конструктивна побудова методом „обрубовки”. Значення освітлення для виявлення об'ємної форми.

Лабораторно-практична робота:

Рисунок гіпсового орнаменту середньої складності.

Тема 6. Виконання начерків побутових предметів

Начерки, замальовки – як суттєва частина методу навчання рисунку. Необхідність систематичного виконання начерків. Техніки виконання начерків побутових предметів. Матеріали для виконання начерків. Передача характеру предметів, їхнього розміщення та тональності. Різноманітне вирішення, лінійне, лінійно-плямове та плямове.

Лабораторно-практична робота:

Конструктивні лінійні та тоновані начерки предметів різноманітної форми й фактури.

Тема 7. Натюрморт з побутових предметів на основі простих геометричних форм

Вдосконалення навиків при виконанні натюрморту з побутових предметів. Закріплення знань з основ лінійної й повітряної перспективи. Аналіз форми побутових предметів (акцент на спільності з формою простих геометричних фігур). Аналіз форми драперії. Передача матеріальності та фактури предметів.

Лабораторно-практична робота:

Рисунок натюрморту із 2-3-х предметів простої конструктивної форми, розміщених у різних планах з частковим перекиданням на фоні драперій.

Тема 8. Натюрморт з побутових речей різної світлоти

Композиційне вирішення завдання. Пропорційні співвідношення предметів. Перспективна побудова предметів та площин. Тональне вирішення форми предметів. Передача тональної різниці між предметами. Організація середовища.

Градації світлоти. Опрацювання основних, характерних деталей предметів. Способи передачі матеріальності та фактури.

Лабораторно-практична робота:

Рисунок натюрморту із предметів більш складних конструктивних форм, різних за тоном, розташованих нижче лінії горизонту в різних планах.

Тема 9. Перспектива інтер'єру (кутова та фронтальна)

Характеристика загальних принципів і методів перспективного зображення в учбових рисунках. Закріплення понять: “точка зору”, “кут зору”, “лінія горизонту”, “предметна площина”, “картинна площина”, “точка сходу”, “додаткові лінії побудови”. Методи перспективної побудови і перевірки зображення в рисунках. Рисунки кутової та фронтальної перспективи інтер'єру з натури. Організація образного простору із застосуванням законів перспективи.

Лабораторно-практичні роботи:

1. Виконання рисунка кутової перспективи інтер'єру. Об'ємно-просторова і конструктивна побудова. Характеристика тональних градацій з урахуванням повітряної перспективи.

2. Виконання рисунка фронтальної перспективи інтер'єру. Об'ємно-просторова і конструктивна побудова. Характеристика тональних градацій з урахуванням повітряної перспективи.

Тема 10. Перспектива екстер'єру

Перспективний масштаб, його створення та застосування. Організація образного простору із застосуванням законів перспективи. Перспектива з одною, двома та трьома точками сходження. Повітряна перспектива. Компонування рисунка екстер'єру.

Лабораторно-практичні роботи:

1. Виконання конструктивного й тонального рисунку екстер'єру (вулиці) з одною точкою сходження.

2. Виконання рисунку екстер'єру (вулиці) з двома точками сходження.

**Типова навчальна програма з предмета
«ШРИФТИ»**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Всього	З них на лабораторно-практичні роботи
1.	Елементи шрифтів	4	
2.	Класифікація шрифтів	10	8
3.	Доцільність вибору шрифтів	2	1
4.	Принципи створення шрифтової композиції	4	2
5.	Шрифтові композиції	7	6
6.	Шрифт в рекламі	7	6
	Всього:	34	23

Тема 1. Елементи шрифтів

Історія розвитку шрифтів. Інструменти та матеріали для шрифтових робіт. Поділ шрифтів на: вузькі, нормальні, широкі; світлі, нормальні, темні; прямі, з нахилом.

Елементи букв: штамби (вертикальні елементи), штрихи (горизонтальні, діагональні), засічки. Міжбуквенний проміжок.

Тема 2. Класифікація шрифтів

Основні групи шрифтів: рублені, академічні, курсиви. Особливості графіки букв кожного шрифту. Створення ритму за допомогою геометричної та оптичної пропорційності елементів шрифту.

Практичні роботи:

1. Текст рубленим шрифтом.
2. Текст академічним шрифтом.
3. Текст курсивним шрифтом.
4. Текст українським шрифтом.

Тема 3. Доцільність вибору шрифтів

Доцільність вибору шрифтів в залежності від інформації.

Практична робота:

Підібрати шрифти для різних шрифтових робіт: «День Конституції України», «Професійний лицей», «Новорічний карнавал», «Вітаю з днем народження!».

Тема 4. Принципи створення шрифтової композиції

Основні закономірності побудови шрифтової композиції. Поняття про основну і допоміжну (уточнюючу) інформацію. Виділення основного тексту (розміром, кольором, фоном). Змістовий акцент і його виділення. Блокування шрифтової композиції.

Практична робота:

Блокування (компонування) шрифтової композиції на площині.

Тема 5. Шрифтові композиції

Послідовність створення шрифтової композиції: виділення основного тексту; підбір шрифтів; блокування (компоновка текстів на площині); виконання текстових робіт.

Практичні роботи:

1. Виконання шрифтових композицій: ескіз вивіски (плівка самоклеюча).
2. Виконання шрифтових композицій: ескіз оголошення (афіша).

Тема 6. Шрифт в рекламі

Місце і роль шрифту в рекламі. Емоційний вплив шрифту, його асоціативні функції.

Практична робота:

Реклама товарів з ілюстративними елементами (плівка СК).

**Типова навчальна програма з предмета
«ОХОРОНА ПРАЦІ»**

№ з/п	Тема	Кількість годин:	
		Всього	З них на лабораторно-практичні роботи
1.	Правові та організаційні основи охорони праці	4	
2.	Основи безпеки праці в галузі. Загальні відомості про потенціал небезпек. Психологія безпеки праці. Організація роботи з охорони праці	8	
3.	Основи пожежної безпеки. Вибухонебезпека виробництва і вибухозахист	4	
4.	Основи електробезпеки	4	
5.	Основи гігієни праці та виробничої санітарії. Медичні огляди	4	
6.	Надання першої допомоги потерпілим при нещасних випадках	6	
Всього годин :		30	

Тема 1. Правові та організаційні основи охорони праці

Зміст поняття «охорона праці», соціально-економічне значення охорони праці. Мета і завдання предмета «Охорона праці», обсяг, зміст і порядок його вивчення. Додаткові вимоги щодо вивчення предмета при підготовці робітників для виконання робіт з підвищеною небезпекою.

Основні законодавчі акти з охорони праці: Конституція України, Закон України «Про охорону праці», Кодекс законів про працю України, Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності», Основи законодавства України про охорону здоров'я, Закон України «Про пожежну безпеку», Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку», Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», Закон України «Про колективні договори і угоди».

Основні нормативно – правові акти з охорони праці. Право громадян на охорону праці при укладанні трудового договору. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Тривалість робочого дня працівників. Колективний договір, його укладання і виконання. Права працівників на охорону праці під час роботи на підприємстві, на пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Охорона праці жінок і неповнолітніх. Відповідальність за порушення законодавства про працю, охорону праці, нормативно – правових актів з охорони праці.

Державне управління охороною праці. Соціальна політика щодо атестації робочих місць за умовами праці на відповідність вимогам нормативно – правових актів з охорони праці.

Державний нагляд за охороною праці. Органи державного нагляду за охороною праці. Громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці, повноваження і права профспілок та уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці.

Навчання з питань охорони праці. Типове положення про порядок навчання і перевірку знань з питань охорони праці, яке встановлює порядок і види інструктажів з охорони праці, форми перевірки знань працівників і посадових осіб.

Основні завдання системи стандартів безпеки праці: зниження і усунення небезпечних та шкідливих виробничих факторів, створення ефективних засобів захисту працівників. Порядок забезпечення працівників засобами індивідуального та колективного захисту.

Поняття про виробничий травматизм і профзахворювання. Нещасні випадки, пов'язані з працею на виробництві і побутові. Безпека праці і здоровий спосіб життя. Алкоголізм і безпека праці. Професійні захворювання і професійні отруєння. Основні причини травматизму і професійних захворювань на виробництві. Основні заходи запобігання травматизму та захворювання на виробництві: організаційні, технічні, санітарно – виробничі, методико – профілактичні. Соціальне страхування від нещасних випадків і професійних захворювань. Соціальна і медична реабілітація працівників. Розслідування та облік нещасних випадків на виробництві, професійних захворювань і професійних отруєнь.

Тема 2. Основи безпеки праці у галузі. Загальні відомості про потенціал небезпек. Психологія безпеки праці. Організація роботи з охорони праці

Загальні питання безпеки праці. Перелік робіт з підвищеною небезпекою, для проведення яких потрібне спеціальне навчання і щорічна перевірка знань з охорони праці.

Загальні відомості про потенціал небезпек. Основні небезпеки під час проведення робіт за професіями в галузі.

Роботи з підвищеною небезпекою при виконанні художніх виробів з металу. Створення безпечних умов праці при виготовленні художніх виробів з металу. Захист від дії хімічних чинників. Зони безпеки та їх огороження. Світлова і звукова сигналізація. Попереджувальні надписи, сигнальні фарбування. Знаки безпеки.

Засоби колективного та індивідуального захисту від небезпечних і шкідливих виробничих факторів: спецодяг, спецвзуття та інші засоби індивідуального захисту при проведенні різних видів робіт (слюсарних, паянні, хімічній обробці, патинуванні). Захист від шуму, пилу, газу, вібрацій, несприятливих метеорологічних умов. Мікроклімат виробничих приміщень.

Прилади контролю безпечних умов праці на робочому місці виробника художніх виробів з металу, порядок їх використання. Правила догляду за устаткуванням й інструментами, їх безпечна експлуатація.

Правила та заходи щодо попередження нещасних випадків і аварій, які характерні для професії виробника художніх виробів з металу: ураження електричним струмом, травматизм очей, опіки, ураження дихальних шляхів,

механічні пошкодження, порізи. Вимоги безпеки у навчальних, навчально – виробничих приміщеннях навчальних закладів.

Фізіологічна та психологічна основа трудового процесу (безумовні та умовні рефлексії, їх вплив на безпеку праці).

Психологія безпеки праці. Пристосування людини до навколишніх умов в процесі праці (почуття, стримання, увага, пам'ять, уява, емоції) та їх вплив на безпеку праці.

Психофізичні фактори умов праці (промислова естетика, ритм і темп роботи, виробнича гімнастика, кімнати психологічного розвантаження) та їх вплив на безпеку праці.

Вимоги нормативно – правових актів про охорону праці щодо безпеки виробничих процесів, обладнання будівель і споруд.

Перелік робіт з підвищеною небезпекою та робіт, для яких є потреба у професійному доборі; організація безпеки праці на таких роботах згідно з нормами та правилами.

Особливості безпеки праці виробника художніх виробів з металу. Можливі наслідки недотримання правил безпеки праці при виконанні робіт.

Приклади контролю безпечних умов праці. Світлова та звукова сигналізація. Запобіжні написи, сигнальне пофарбування. Знаки безпеки.

Організація роботи з охорони праці. Організація ведення робіт з підвищеною небезпекою або таких, де є потреба у професійному доборі.

Запобігання виникненню аварій техногенного характеру. План евакуації з приміщень у разі аварії.

Тема 3. Основи пожежної безпеки. Вибухонебезпека виробництва і вибухозахист

Характерні причини виникнення пожеж: порушення правил використання відкритого вогню і електричної енергії, використання непідготовленої техніки в пожежонебезпечних місцях: порушення правил використання опалювальних систем, електронагрівальних приладів, відсутність захисту від блискавки, дитячі пустоці. Пожежонебезпечні властивості речовин.

Організаційні та технічні протипожежні заходи. Пожежна сигналізація.

Горіння речовин і способи його припинення. Умови горіння. Спалах, заpalення, самозапалення, горіння, тління. Легкозаймісті й горючі рідини. Займісті, важкозаймісті і незаймісті речовини, матеріали та конструкції. Поняття вогнестійкості.

Вогнегасильні речовини та матеріали: рідина, піна, вуглекислота, пісок, покривала, їх вогнегасильні властивості. Пожежна техніка для захисту об'єктів: пожежні машини, автомобілі та мотопомпи, установки для пожежогасіння, вогнегасники, ручний пожежний інструмент, їх призначення, будова, використання на пожежі. Особливості гасіння пожежі на об'єктах галузі.

Організація пожежної охорони в галузі.

Стан та динаміка аварійності в світовій індустрії. Аналіз характерних значних промислових аварій, пов'язаних з викидами, вибухами та пожежами хімічних речовин. Загальні закономірності залежності масштабів руйнувань і тяжкості наслідків аварій від кількості, фізико – хімічних властивостей і параметрів паливних речовин, що використовуються у технологічній системі.

Теоретичні основи механізму горіння та вибуху. Особливості горіння та вибуху в апаратурі, виробничому приміщенні, неорганізованих газових викидів в незамкнутому просторі. Механізм горіння аерозолів.

Параметри і властивості, що характеризують вибухонебезпеку середовища.

Основні характеристики вибухонебезпеки; показники рівня руйнування промислових аварій.

Вимоги щодо професійного відбору та навчання персоналу для виробництв підвищеної вибухонебезпеки.

Загальні відомості про великі виробничі аварії, їх типи, причини та наслідки. Вплив техногенних чинників на екологічну безпеку та безпеку життя і здоров'я людей. Приклади великих техногенних аварій і катастроф та їх наслідки.

Тема 4. Основи електробезпеки

Електрика промислова, статична і атмосферна.

Особливості ураження електричним струмом. Вплив електричного струму на організм людини. Фактори, які впливають на ступінь ураження людини електрикою: величина напруги, частота струму, шлях і тривалість дії, фізичний стан людини, вологість повітря. Безпечні методи звільнення потерпілого від дії електричного струму.

Загальні відомості про 4-провідну електричну мережу живлення. Фазова та лінійна напруга. Електричний потенціал Землі. Електрична напруга доторкання.

Класифікація виробничих приміщень відносно безпеки ураження працюючих електричним струмом.

Допуск до роботи з електрикою і електрифікованими машинами. Колективні та індивідуальні засоби захисту в електроустановках. Попереджувальні надписи, плакати та пристрої, ізолюючі прилади. Занулення та захисне заземлення, їх призначення. Робота з переносними електросвітільниками.

Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів.

Правила роботи на електронно – обчислювальних машинах і персональних комп'ютерах.

Захист від статичної електрики. Захист будівель та споруд від блискавки.

Правила поведінки під час грози.

Тема 5. Основи гігієни праці. Медичні огляди

Поняття про гігієну праці як систему організаційних, гігієнічних та санітарно-технічних заходів. Шкідливі виробничі фактори (шум, вібрація, іонізуючі випромінювання тощо), основні шкідливі речовини, їх вплив на організм людини. Дії вірусів, інфекцій, що передаються через кров, біологічні рідини і спричиняють порушення нормальної життєдіяльності людини, викликають гострі та хронічні захворювання.

Лікувально – профілактичне харчування.

Фізіологія праці. Чергування праці і відпочинку. Виробнича гімнастика. Додержання норм піднімання і переміщення важких речей неповнолітніми і жінками.

Основні гігієнічні особливості праці за даною професією.

Вимоги до опалення, вентиляції та кондиціонування повітря виробничих, навчальних та побутових приміщень. Правила експлуатації систем опалення та вентиляції.

Види освітлення. Природне освітлення. Штучне освітлення: робоче та аварійне. Правила експлуатації освітлення.

Санітарно-побутове забезпечення працівників.

Щорічні медичні огляди працюючих неповнолітніх, осіб віком до 21 року.

Тема 6. Надання першої допомоги потерпілим при нещасних випадках

Основи анатомії людини.

Послідовність, принципи й засоби надання першої допомоги.

Основні принципи надання першої допомоги: правильність, доцільність дії, швидкість, рішучість, спокій. Запобіжні заходи щодо інфікування СНІДом під час надання першої допомоги при пораненнях, припиненні кровотечі з ран, носа, вуха тощо.

Засоби надання першої допомоги. Медична аптечка, її склад, призначення, правила користування.

Способи реанімації. Штучне дихання способом «з рота в рот» чи «з носа в ніс». Положення потерпілого і дії особи, яка надає допомогу. Непрямий масаж серця. Порядок одночасного виконання масажу серця та штучного дихання.

Види електротравм. Правила надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.

Перша допомога при ударах, вивихах, переломах, розтягненні зв'язок.

Припинення кровотечі з рани, носа, вуха, легень, стравоходу тощо. Перша допомога при пораненнях. Правила накладання пов'язок, їх типи.

Надання першої допомоги при знепритомненні (втраті свідомості), шоці, тепловому та сонячному ударі, обмороженні.

Опіки, їх класифікація. Перша допомога при хімічних і термічних опіках, опіку очей.

Перша допомога при запорошуванні очей. Способи промивання очей.

Ознаки отруєння і перша допомога потерпілому. Способи надання допомоги при отруєнні чадним газом, алкоголем, нікотинном.

Транспортування потерпілого. Підготовка потерпілого до транспортування. Вимоги до транспортних засобів.

**Типова навчальна програма з предмета
«КОМП'ЮТЕРНА ГРАФІКА»**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Всього	З них на лабораторно-практичні роботи
1	Основні поняття комп'ютерної графіки. Области застосування комп'ютерної графіки	10	4
2	Формати зберігання графічної інформації	8	4
3	Методи стиснення даних в графічних файлах	6	2
4	Системи опрацювання графічної інформації	41	36
5	Пристрої введення графічної інформації	6	2
6	Пристрої виведення графічної інформації	8	4
	Всього:	79	52

Тема 1. Основні поняття комп'ютерної графіки. Области застосування комп'ютерної графіки

Обробка інформації, пов'язаної із зображеннями. Різновиди комп'ютерної графіки. Двомірна графіка (Програми растрової графіки, Програми векторної графіки, огляд основних фрактальних програм). Поліграфія. World Wide Web (WWW). Мультимедіа. 3D-графіка і комп'ютерна анімація. Відеомонтаж. САПР і ділова графіка.

Практична робота:

3D-графіка і комп'ютерна анімація.

Тема 2. Формати зберігання графічної інформації

Растрові зображення. Векторні зображення. Типи графічних файлів (Формати растрових файлів. Переваги і недоліки форматів растрових файлів. Формати векторних файлів. Переваги і недоліки векторних файлів. Метафайли).

Практична робота:

Зберігання зображення в різних форматах. Визначення об'єму збереженої інформації.

Тема 3. Методи стиснення даних в графічних файлах

Стиснення даних без втрат. Стиснення даних з втратами.

Практична робота:

Стиснення даних.

Тема 4. Системи опрацювання графічної інформації

Графічний редактор Paint. Середовище графічного редактора. Рисування лінії. Використання пензля, розпилювача і гумки. Рисування геометричних фігур. Створення тексту. Зміна масштабу рисунка і виведення сітки. Зміна розміру рисунка. Заливання кольором. Виділення, переміщення і розтягування фрагмента

рисунок. Копіювання, вирізання, і вставка фрагмента рисунка. Віддзеркалення і поворот об'єкта. Нахил об'єкта. Приклад роботи з буфером обміну. Збереження і відкриття рисунка. Друк зображення.

Основи роботи з графічним редактором Adobe Photoshop. Знайомство з інтерфейсом програми. Палітра інструментів. Створення і виділення об'єктів, застосування елементів виділення. Текстові інструменти. Інструменти ретушування. Шари - основа Photoshop. Фільтри.

Основи роботи з графічним редактором Corel Draw. Екран Corel Draw. Головне меню. Панелі інструментів. Вікно документа. Налаштування Corel Draw.

Практичні роботи:

1. Створення зображення за допомогою геометричних фігур в графічному редакторі Paint.
2. Створення зображення за допомогою інструментів рисування в графічному редакторі Paint.
3. Редагування зображення в графічному редакторі Paint.
4. Принцип створення растрового зображення за допомогою редактора Adobe Photoshop.
5. Створення зображення з використанням слоїв.
6. Створення зображення з використанням кривих.
7. Створення логотипу та інших елементів фірмового стилю за допомогою редактора Adobe Photoshop.
8. Використання фільтрів в Adobe Photoshop.
9. Використання інструментів Corel Draw.
10. Створення векторного зображення за допомогою кривих Безьє.
11. Трасування зображення.
12. Створення фірмового стилю за допомогою графічного редактора Corel Draw.

Тема 5. Пристрої введення графічної інформації

Сканери. Види сканерів. Критерій оцінки якості сканерів. Стандарт TWAIN. Дигитайзери (графічні планшети). Особливості введення інформації. Цифрові фотоапарати.

Практична робота:

Введення графічної інформації за допомогою різних пристроїв.

Тема 6. Пристрої виведення графічної інформації

Монітори. Види моніторів. Технічні характеристики монітору. Принтери. Типи принтерів, особливості користування. Плоттери. Використання різних типів плоттерів відповідно до матеріалу носія інформації.

Практична робота:

Виведення інформації за допомогою принтерів різного типу.

Типова навчальна програма з виробничого навчання

№ з/п	Тема	Кількість годин
1. Виробниче навчання в навчальних лабораторіях		
1.	Інструктаж з безпеки праці	6
2.	Методи і технології декорування вітрин	114
3.	Особливості оформлення вітрин	138
4.	Нетрадиційні техніки у декоруванні вітрин	156
5.	Методи оформлення приміщень та будівель	174
6.	Сучасні матеріали для оздоблення приміщень	84
7.	Методи оптичних ілюзій при організації простору	90
	Всього:	762
2. Виробнича практика		
1.	Ознайомлення з підприємством. Інструктаж з безпеки праці і пожежної безпеки	7
2.	Самостійне виконання робіт оформлювача вітрин, приміщень та будівель	347
	Кваліфікаційна пробна робота	
	Всього:	354
	РАЗОМ:	1116

Тема 1. Інструктаж з безпеки праці

Навчально-виробничі завдання курсу: ознайомлення з принципами і режимом виробничого навчання, методами і формами організації практичних занять, правилами внутрішнього розпорядку, правами й обов'язками учнів.

Детальне ознайомлення з інструкціями, виробничою (експлуатаційною) та щодо безпеки праці, організацією робочого місця, програмою професійно-практичної підготовки, видами робіт, обов'язками оформлювача вітрин, приміщень та будівель та правилами внутрішнього трудового розпорядку.

Інструктаж з безпеки праці безпосередньо на робочому місці, вимоги безпеки праці в навчальних майстернях і на робочих місцях. Правила безпеки праці при виконанні декоративно-оформлювальних робіт. Інструктаж перед початком роботи. Головні (основні) правила електробезпеки. Пожежна безпека.

Тема 2. Методи і технології декорування вітрин

Освоєння навиків технології декорування вітрин.

Інструктаж щодо змісту робіт, організації робочого місця та безпеки праці.

Вправи:

Оздоблення вітринного скла.

Компонування зображень для вітрин.

Способи оформлення вітринного скла. Вітраж.

Виготовлення фрагментів тематичної вітражної композиції з прозорих та напівпрозорих матеріалів.

Тематичне оформлення зовнішньої сторони вітринного скла.

Тематичне оформлення внутрішньої сторони вітринного скла.

Стилізація форм до символів. Емблема. Створення емблеми.
Виконання вивісок із застосуванням декоративного шрифту.
Виконання ескізної пропозиції оформлення вітрини.

Тема 3. Особливості оформлення вітрин

Освоєння навиків оформлення вітрин.

Інструктаж щодо змісту робіт, організації робочого місця та безпеки праці

Вправи:

Оформлення елементів декорування вітрин.

Основні операції з обробки матеріалів.

Оформлення паспарту як елемента оздоблення.

Виконання фрагментів та виробів для оформлення вітрин.

Використання розпису скла при оздобленні вітрин

Використання псевдовітражу при оздобленні вітрин

Використання ліпки при оздобленні вітрин

Створення ескізу освітлювального приладу для вітрин.

Ескізування внутрішнього заповнення вітрин.

Розробка ескізних пропозицій та виготовлення шаблонів.

Виконання ескізної пропозиції в матеріалі.

Створення настінних композицій для оформлення вітрин у формі художнього розпису тканин в техніці «Холодний батик».

Створення настінних композицій для оформлення вітрин у формі художнього розпису тканин в техніці «Вільний розпис».

Створення настінних композицій для оформлення вітрин у формі художнього розпису тканин в техніці «Об'ємний розпис».

Виготовлення квіткових композицій (ікебана).

Виготовлення фрагментів тематичної композиції (вітражі, мозаїка).

Декорування освітлювального приладу (для вітрини).

Розробка комплексного оформлення вітрин.

Тема 4. Нетрадиційні техніки у декоруванні вітрин, приміщень та будівель

Освоєння навиків нетрадиційної техніки у декоруванні вітрин, приміщень та будівель.

Інструктаж щодо змісту робіт, організації робочого місця та безпеки праці

Вправи:

Паперова пластика та монументальний живопис в оздобленні вітрин.

Виконання зображення способом наклеювання паперу ребром.

Декоруванні вітрин, приміщень та будівель:

1. Квілінг.
2. Паперопластика.
3. Витинанка.
4. Вироби зі шкіри.
5. Народне ткацтво.
6. Нетрадиційне ткацтво.

Ескізування фрагментів тематичної композиції для монументального живопису.

Тема 5. Методи оформлення приміщень та будівель

Освоєння навиків методів оформлення приміщень та будівель.

Інструктаж щодо змісту робіт, організації робочого місця та безпеки праці

Вправи:

Вибір форми та тектоніка формоутворення при розробці інтер'єрів та екстер'єрів приміщень.

Виконання фрагментів інтер'єру в стилі модерн.

Виконання фрагментів інтер'єру в українському народному стилі.

Виконання фрагментів інтер'єру в кількох стильових варіаціях.

Виконання фрагментів інтер'єру в матеріалі. Функціональне призначення приміщення, та його оформлення.

Виконання фрагментів інтер'єру (панно).

Виконання робіт з виготовлення деталей і фрагментів інтер'єру (стендів), їх встановлення.

Здійснення комплексного рекламного оформлення інтер'єрів приміщень.

Виготовлення рекламних плакатів, щитів, стендів.

Дизайн малих архітектурних форм.

Розробка ескізу об'єкта для оформлення приміщень (підставка під вазон, годинник, меблі, фонтан тощо).

Ескізування об'єктів інтер'єру за допомогою біоніки.

Тема 6. Сучасні матеріали для оздоблення приміщень

Освоєння навиків оздоблення приміщень та будівель з використання сучасних матеріалів.

Інструктаж щодо змісту робіт, організації робочого місця та безпеки праці

Вправи:

Оздоблення приміщень з використанням декоративної шпаклівки

Оздоблення приміщень з використанням металевих профілів

Оздоблення приміщень з використанням дерев'яних плит

Оздоблення приміщень з використанням пластикових плит

Оздоблення приміщень з використанням керамічних плит.

Створення ескізів фрагментів декоративного оформлення стіни за допомогою фактурної шпаклівки.

Використання дерев'яної фактури при оформленні приміщення, створення ескізу.

Виконання рельєфу в матеріалі із застосуванням гіпсокартону та шпаклівки.

Тема 7. Методи оптичних ілюзій для організації простору приміщення

Освоєння навиків методів оптичних ілюзій для організації простору приміщення.

Інструктаж щодо змісту робіт, організації робочого місця та безпеки праці

Вправи:

Виконання ескізної пропозиції застосування оптичної ілюзії для збільшення простору приміщення.

Застосування різних кольорів для організації простору приміщення.

Організація простору приміщення з використанням контрасту кольорів.

Застосування скла для організації простору приміщення.

Застосування дзеркал для організації простору приміщення.

Організація простору приміщення з використанням текстилю.

Застосування різнофактурних матеріалів (дерево, камінь, метал тощо) для організації простору приміщення.

Використання елементів оздоблення стіни для організації простору приміщення

Виконання розпису стіни монументальним живописом.

II. ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

Тема 1. Ознайомлення з підприємством. Інструктаж з безпеки праці і пожежної безпеки

Інструктаж з безпеки праці і пожежної безпеки (проводить інженер з охорони праці підприємства).

Ознайомлення з робочим місцем оформлювача вітрин, приміщень та будівель.

Інструктаж із правил безпеки при огляді та підготовці робочого місця. Вивчення інструкцій з безпеки праці для оформлювача вітрин, приміщень та будівель (проводиться на робочому місці).

Тема 2. Самостійне виконання робіт оформлювача вітрин, приміщень та будівель

Самостійне (під наглядом наставника або інструктора) виконання всіх видів робіт, що передбачені кваліфікаційною характеристикою оформлювача вітрин, приміщень та будівель на робочих місцях підприємства, відповідно до технічних умов і вимог правил безпеки праці з дотриманням встановлених норм роботи і часу.

Примітка: Детальна програма виробничої практики розробляється кожним навчальним закладом окремо з урахуванням сучасних технологій, новітніх устаткувань та матеріалів, умов виробництва, за погодженням з підприємствами - замовниками кадрів та затверджується в установленому порядку.

Кваліфікаційна пробна робота

Приклади робіт

1. Виконати завдання плакат «Увага! Сезонний розпродаж взуття» плакатними перами з використанням нескладного малюнку (матеріали – туш, гуаш).
2. Виконати шрифтовий напис «Святкові пропозиції» пензлями і фарбами з використанням нескладного малюнку (матеріали – туш, гуаш, темпера).
3. Виконати шрифтове повідомлення «Знижка 5%» пензлями і фарбами з використанням нескладного малюнку (матеріали – туш, гуаш).
4. Виготовити святковий плакат «День знань» з використанням плакатного пера (матеріали – туш, гуаш).
5. Виготовити святковий плакат «Свято весни» (матеріали – акварель, гуаш, туш).
6. Виконати піктограми для торговельного залу магазину промислових товарів (матеріали – туш, гуаш).
7. Виконати піктограми для торговельного залу магазину продовольчих товарів (матеріали – туш, гуаш).
8. Виконати піктограми для торговельного залу магазину дитячих товарів (матеріали – туш, гуаш).
9. Виконати ескіз торговельної реклами для магазину продовольчих товарів (матеріали – туш, гуаш).
10. Виконати ескіз торговельної реклами для магазину промислових товарів (матеріали – туш, гуаш).
11. Виконати ескіз торговельної реклами для магазину побутової хімії (матеріали – туш, гуаш).
12. Виготовити рекламний плакат для перукарні (матеріали – туш, акварель, гуаш).
13. Виготовити рекламний плакат для магазину освітлювальних приладів (матеріали – туш, акварель, гуаш).
14. виготовити рекламний плакат для ательє мод (матеріали – туш, акварель, гуаш).
15. Виготовити запрошення на виставку в музей, виставку-ярмарок, на свято квітів (матеріали – туш, акварель, гуаш).
16. Розробити ескіз обгорткового паперу для дитячих товарів, парфумів, посуду (матеріали – туш, гуаш, акварель).
17. Виготовити геометричний орнамент в колі (матеріали – туш, гуаш).
18. Розробити ескіз вітражу для молодіжного кафе (матеріали – туш, гуаш, акварель).
19. Розробити ескіз оформлення вітрини для магазину офісної техніки (матеріали – за вибором виконавця).
20. Виконати шрифтовий плакат з аракалу на папері «Товари на замовлення» (матеріали – за вибором виконавця).
21. Виконати геометричну орнаментальну композицію в смузі.
22. Виконати рослинну орнаментальну композицію в прямокутнику з використанням птаха.
23. Виконати триколірне шрифтове панно до виставки – продажу жіночого і чоловічого взуття з використанням шрифту типу «Антиква» (матеріали – туш, гуаш).

24. Виконати напис «Східні ласощі» з використанням декоративного шрифту за власним вибором.
25. Виконати напис «Українські вечорниці» з використанням давньоруського шрифту типу «В'язь».
26. Виконати шрифтову двоколірну композицію святкової тематики використовуючи каліграфічний шрифт (матеріали – туш, гуаш).
27. Розробити ескіз оформлення вітрини драперіями та предметами для магазину посуду (матеріали – за вибором виконавця).
28. Виконати ескіз декоративного панно для ресторану з використанням сучасних мотивів (матеріали за вибором виконавця).
29. Виготовити трафарет та нанести його на основу (нескладний напис рубленим шрифтом).
30. Виконати складний декоративний напис з паперопластики для молодіжного клубу.

Критерії кваліфікаційної атестації випускників

Професія: 5312 Оформлювач вітрин, приміщень та будівель
 Кваліфікація – Оформлювач вітрин, приміщень та будівель

Бали	Знає	Бали	Уміє
1	Учень (слухач) має незначні загальні знання про певні техніки з використанням стандартних зразків композиції.	1	Учень (слухач) не здатний самостійно виконувати елементи простих завдань та вправ. Без присвоєння кваліфікації.
2	Учень (слухач) має загальні теоретичні знання про техніки із використанням стандартних зразків композиції, технології виконання різних видів декоративного мистецтва. Не володіє теоретичними знаннями передбачених програмою підготовки з професії «Оформлювач вітрин, приміщень та будівель».	2	Учень (слухач) не може застосовувати набуті знання при виконанні основних вправ, за допомогою певних інструментів та матеріалів. Без майстра виробничого навчання учень (слухач) не може здійснювати виконання робіт та закріплення практичних навичок. Без присвоєння кваліфікації.
3	Учень (слухач) має загальні знання і базові теоретичні знання про технології виконання різних видів декоративного мистецтва. Не володіє теоретичними знаннями передбачених програмою підготовки з професії «Оформлювач вітрин, приміщень та будівель».	3	Учень (слухач) самостійно не може застосовувати набуті знання при виконанні основних вправ, за допомогою певних інструментів та матеріалів. Виконання робіт та закріплення практичних навичок повністю здійснюється за допомогою майстра виробничого навчання. Без присвоєння кваліфікації.
4	Учень (слухач) має загальні знання і базові теоретичні знання про технології виконання різних видів декоративного мистецтва. Частково володіє теоретичними знаннями передбачених програмою підготовки з професії «Оформлювач вітрин, приміщень та будівель».	4	Учень (слухач) має обмежений обсяг навичок та компетенцій, самостійно не може застосовувати набуті знання при виконанні основних вправ, за допомогою певних інструментів та матеріалів. Виконання робіт та закріплення практичних навичок здійснює за допомогою майстра виробничого навчання. При самостійному виконанні практичних робіт систематично допускає помилки.

Бали	Знає	Бали	Уміє
5	Учень (слухач) має загальні знання і базові теоретичні знання про технології виконання різних видів декоративного мистецтва. Негрунтовно володіє основами щодо використання спеціальних фарб, інструментів, матеріалів та їх призначення.	5	Учень (слухач) має обмежений обсяг навичок і більш широкі компетенції, може застосовувати набуті знання при виконанні основних вправ, за допомогою певних інструментів та матеріалів. Виконання робіт та закріплення практичних навичок здійснює під керівництвом майстра виробничого навчання. При самостійному виконанні практичних робіт допускає помилки.
6	Учень (слухач) має широкі загальні знання і конкретні базові теоретичні знання про технології виконання різних видів декоративного мистецтва. При застосуванні теоретичних знань щодо використання спеціальних фарб, інструментів, матеріалів та їх призначення має негрунтовні знання щодо їх застосування.	6	Учень (слухач) має обмежений обсяг навичок і більш широкі компетенції, може застосовувати набуті знання при виконанні основних вправ, за допомогою певних інструментів та матеріалів. Виконання робіт та закріплення практичних навичок здійснює під керівництвом майстра виробничого навчання. При самостійному виконанні практичних робіт допускає незначні помилки.
7	Учень (слухач) має широкі загальні знання і конкретні базові теоретичні знання про технології виконання різних видів декоративного мистецтва. При застосуванні теоретичних знань щодо використання спеціальних фарб та їх призначення допускає незначні помилки.	7	Учень (слухач) має конкретні практичні знання та вміння щодо виконання робіт з професійно-практичного циклу навчання за допомогою певних інструментів та матеріалів в межах визначених норм часу. Здатний виконувати завдання під керівництвом майстра виробничого навчання.
8	Учень (слухач) має широкі загальні знання і конкретні базові теоретичні знання про технології виконання різних видів декоративного мистецтва. Опосередковано застосовує теоретичні знання щодо використання спеціальних фарб та їх призначення.	8	Учень (слухач) має конкретні практичні знання та вміння щодо виконання робіт з професійно-практичного циклу навчання за допомогою певних інструментів та матеріалів в межах визначених норм часу. Здатний виконувати завдання під керівництвом майстра виробничого навчання. Результати роботи відповідають якісним і кількісним показникам рівня кваліфікації з даної професії.

Бали	Знає	Бали	Уміє
9	Учень (слухач) має широкі загальні знання і систематизовані конкретні базові теоретичні знання про правила застосування спеціальних фарб та їх призначення, застосування інструментів і матеріалів необхідних для виконання робіт, які відповідають вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики з професії «Оформлювач вітрин, приміщень та будівель».	9	Учень (слухач) має конкретні практичні знання та вміння виконувати поставлені завдання за допомогою певних інструментів та матеріалів в межах визначених норм часу. Достатньо усвідомлено користується технологічною документацією. Здатний виконувати завдання під керівництвом. Дотримується норм витрат матеріалів(ресурсів).
10	Учень (слухач) має значні конкретні, практичні і теоретичні знання, які відповідають вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики з професії «Оформлювач вітрин, приміщень та будівель». Визначається здатністю застосовувати спеціальні знання, компетенції. Повністю володіє необхідним комплексом теоретичних знань з даної професії.	10	Учень (слухач) має конкретні, практичні знання, навички і вміння, які відповідають вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики з професії «Оформлювач вітрин, приміщень та будівель». Визначається здатністю застосовувати спеціальні навички компетенції і вирішувати проблеми незалежно. Учень
11	Учень (слухач) має значні систематизовані конкретні, практичні і теоретичні знання, які відповідають вимогам кваліфікаційної характеристики з професії «Оформлювач вітрин, приміщень та будівель». Визначається здатністю застосовувати спеціальні знання, навички компетенції. Здатний до самокерування при навчанні.	11	Учень (слухач) має значні конкретні, практичні, теоретичні знання, навички та вміння, які відповідають вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики з професії «Оформлювач вітрин, приміщень та будівель». Визначається здатністю застосовувати спеціальні знання з розробки виконання певних завдань. Має навички та компетенції, здатний вирішувати самостійно рішення відповідно до даної професії. Може самостійно здійснювати поетапне планування виконання робіт пов'язаних з даною професією.

Бали	Знає	Бали	Уміє
12	<p>Учень (слухач) володіє систематичними знаннями навчального матеріалу та ефективно і творчо використовує їх для виконання завдання. Має ґрунтовні конкретні, практичні і теоретичні знання, які відповідають вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики з професії «Оформлювач вітрин, приміщень та будівель».</p> <p>Визначається здатністю застосовувати спеціальні знання і вирішувати проблеми незалежно. Здатний до аналізу та самостійно використовує практичний досвід у роботі оформлювача вітрин, приміщень та будівель у будь-яких ситуаціях.</p>	12	<p>Учень (слухач) володіє системними професійними знаннями, має значні конкретні, практичні і теоретичні знання, навички та вміння, які відповідають вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики з професії «Оформлювач вітрин, приміщень та будівель».</p> <p>Визначається здатністю самостійно застосовувати спеціальні знання, навички, компетенції і вирішувати проблеми незалежно. Раціонально використовує робоче місце. Здатний до аналізу та самокерування при навчанні і має практичний досвід у роботі як у простих, так і виняткових ситуаціях. Проявляє творчий, індивідуальний, креативний підхід при виконанні завдань.</p>

Перелік основних обов'язкових засобів навчання

№ з/п	Найменування	Кількість на групу 15 чол.		Прим.
		Для індивід. користування	Для груп. користув.	
1	2	3	4	5
I	Обладнання			
	Мольберти	-	15	
	Креслярські столи	-	15	
	Дошки (планшети) 600*800	-	15	
	Тумби для постановок	-	15	
	Реквізит для постановки різної фактури	-	15	
II	Інструмент			
	Олівці різної твердості	комплект		
	Кнопки	1 упаковка		
	Затискачі	2		
	Лінійки дерев'яні та металеві	1		
	Кутники	1		
	Циркулі	1		
	Транспортир	-	15	
	Лекало	комплект		
	Рейсфедер лінійний	1		
	Аерограф	-	8	
	Мастихін	1		
	Ножиці	1		
	Ножик - різак	1		
	Писачок	1		
	Ліноліумні різці № 1,2,3,5.	комплект		
	Фотовалик	-	1	
	Флейц	-	5	
	Пензлі плоскі, круглі, котячі	комплект		
	Фарби	комплект		
	Гуаш	комплект		
	Темпера	комплект		
	Акрил	комплект		
	Олія	комплект		
	Вітражні	комплект		
	Клеї	1	-	
	Картон	комплект	-	
	Лаки	-	5	
	Розчинники	-	5	

№ з/п	Найменування	Кількість на групу 15 чол.		Прим.
		Для індивід. користування	Для груп. користув.	
1	2	3	4	5
	Шпателі	-	5	
	Креслярський набір	-	5	
	Трафарети	-	5	
	Пера різної величини	комплект	-	
	Ракель	-	5	
III	Прилади і пристрої			
	Освітлювальні пристрої	-	5	
IV	Натуральні зразки			
	Набір навчальних посібників	15		
	Зразки учнівських робіт	-	30	
I	<u>Обладнання</u>			
	Комп'ютери	-	15	
	Магнітна дошка	-	1	
	Багатофункціональний пристрій	-	1	
II	<u>Каталоги</u>			
	Інструкційно-технологічні картки	15 комплектів		
III	<u>ТЗН</u>			
	Фотоапарат	-	1	
	Відеокамера	-	1	

ЗМІСТ

№ з/п	Назва документа	Стор.
1.	<i>Загальні положення</i>	9-11
2.	<i>Державний стандарт професійно - технічної освіти (підвищення кваліфікації) з професії 5312 «Оформлювач вітрин, приміщень та будівель»</i>	12
2.1	Освітньо – кваліфікаційна характеристика випускника професійно-технічного навчального закладу за професією 5312 «Оформлювач вітрин, приміщень та будівель»	13-14
2.2	Типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників з професії 5312 «Оформлювач вітрин, приміщень та будівель»	15-16
2.3	Типова навчальна програма з предмета «Основи правових знань»	17-18
2.4	Типова навчальна програма з предмета «Основи галузевої економіки і підприємництва»	19-20
2.5	Типова навчальна програма з предмета «Інформаційні технології»	21
2.6	Типова навчальна програма з предмета «Правила дорожнього руху»	22-24
2.7	Типова навчальна програма з предмета «Історія мистецтв»	25-27
2.8	Типова навчальна програма з предмета «Креслення і перспектива»	28-30
2.9	Типова навчальна програма з предмета «Технологія художньо-оформлюваних робіт»	31-32
2.10	Типова навчальна програма з предмета «Матеріалознавство»	33-34
2.11	Типова навчальна програма з предмета «Живопис»	35-36
2.12	Типова навчальна програма з предмета «Кольорознавство»	37-38
2.13	Типова навчальна програма з предмета «Основи композиції»	39-41
2.14	Типова навчальна програма з предмета «Рисунок»	42-44
2.15	Типова навчальна програма з предмета «Шрифти»	45-46
2.16	Типова навчальна програма з предмета «Охорона праці»	47-51
2.17	Типова навчальна програма з предмета «Комп'ютерна графіка»	52-53
2.18	Типова навчальна програма з виробничого навчання	54-57

2.19	Кваліфікаційна пробна робота	58-59
2.20	Критерії кваліфікаційної атестації випускників	60-63
2.21	Перелік основних обов'язкових засобів навчання	64-65
3.	<i>Зміст</i>	66-67